„NIWA“ TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 2 (98) БЕЛАСТОК, 12 СТУДЗЕНЯ 1958 г. ГОД III

„Каб лепш жыць, мы павінны лепш працаваць, лепш гаспадарыць, лепш арганізаваць працэс працы. Мы павінны ачысціць краіну ад марнатраўства, зладзейства і ад усялякай беззаконнасці“.

З навагодняй прамовы
У. Гамулкі

Важныя справы

Буйны рост прамысловасці, надзвычай хуткае загаспадараванне Уз'еднаных зямел мела велізарны ўплыў на рух насельніцтва ў нашай краіне. На Уз'еднаных землях знаходзілі працу многія тысячы людзей, не толькі на фабрыках і заводах, але і ў сельскай гаспадарцы.

Некаторыя раёны Уз'еднаных зямель з'яўляюцца яшчэ і сёння даволі значнымі запатрабавальнікамі на людскую сілу. Да такіх перадусім адносяцца Вармія і Мазуры. Тут знаходзяцца канчатковыя мэты цягніковых транспартаў рэпатрыянтаў з БССР і ЛССР. На Варміі і Мазурах знаходзяць сабе працу ў летнюю пару сезонныя рабочыя сельскай гаспадаркі і тарфяной прамысловасці.

Не малую ролю ў загаспадараванні гэтых зямель адыграла беларускае насельніцтва Беласточчыны. У вёсках Ольштынскага ваяводства, акрамя польскай і украінскай чутна і беларуская мова і беларускія песні. Гавораць ёю не толькі тыя, што перасяліліся з Беласточчыны, але і рэпатрыянты. Многія з іх у прыватным жыцці толькі ёю паслугоўваюцца.

Нашай задачай будзе запоўніць культрную пустку, у якой яны часта знаходзяцца. Людзі адарваныя ад свайго ўласнага асяроддзя з'яўляюцца чужымі, часта нават саромяцца сваёй нацыянальнасці. Нават тыя, каторыя ў беларускім асяроддзі смела заяўляюць, што яны беларусы, тут у новай грамадскай групіроўцы нясмела разглядаюцца каля кіёска, калі хочуць купіць нумар «Нівы». З вялікім сорамам пытаюцца пра «Ніву», калі яе ў кіёску не бачаць, што на жаль у нашых кіёсках часта здараецца.

Сведчыць гэта аб тым, што прагнасць беларускага друкаванага слова ёсць даволі вялікая. Можна было-б сказаць падпісвайцеся на «Ніву», а не трэба будзе купляць, а затым саромiцца і разглядацца. Але не кожны так можа зрабіць. Плыннасць насельніцтва гэтых раёнаў ёсць дастаткова вялікай і з'яўляецца яна ў гэтым значнай перашкодай.

Справа дастатковага забеспячэння ў беларускае друкаванае слова — гэта вельмі важная справа. Абмяжоўвацца да культурна - грамадскай дзейнасці да межаў беласточкага ваяводства — гэта памылковая думка. Жыццё паказвае, як развіваецца культурная праца беларусаў у некаторых асяроддзях даволі далёка аддаленых ад Беласточчыны (Варшава, Шчэцін). Можа яна развівацца і яшчэ ў іншых асяроддзях, калі Беларускае грамадска - культурнае таварыства паможа яму нарадзіцца.

Якімі сродкамі гэта можна зрабіць? Кожнаму вядома, як вялікае значэнне адыгрываюць у падтрымцы нацыянальнай свядомасці мастацкія калектывы. ГП БГ-КТ маючы свае калектывы павінна запланаваць у сваёй працы наведванне імі іншых ваяводстваў, а перш за ўсё суседніх. Могуць быць у гэтым некаторыя матэрыяльныя страты, звязаныя са значнымі падарожжамі, аднак маральны зыск гэтаму ўсяму адплаціць.

І таму, калі набліжаецца тэрмін другога З'езду БГ-КТ, ці не добра было-б папрасіць на З'езд не толькі прадстаўнікоў паветовых аддзелаў, але і прадстаўнікоў беларускага насельніцтва іншых ваяводстваў, каб запазнацца з іх жыццём, навязаць з імі сувязь і мабілізаваць іх да працы ў Таварыстве. Думаю, што гэта даволі важная справа.

Ф. БЕРНІКОВІЧ

Гэта быў-бы толькі пачатак

Італьянцы ганарацца сваім Гарыбальдзім, амаль кожны народ мае свайго Вільгельма Тэля, а нажаль мала яшчэ хто ведае, што Беласточчына дала небывалага сына, чалавека, які быўшы шляхціцам праз ўсё жыццё змагаўся за свабоду прыгнечаных людзей і за свабоду гэтых людзей злажыў сваё жыццё.

Вельмі добра, што Беларускае грамадска - культурнае таварыства ў сувязі з 120 гадавінай нараджэння Каліноўскага (21. I. 1838 г.) распачало шырокую прапаганду аб яго багатым жыцці і яго дзейнасці.

У сувязі з апошняй акадэміяй, (5.I. г. г.) сарганізаванай ГП БГ-КТ ў Беластоку насоўваецца мне некалькі думак. Мы ўсе, (тут трэба прызнацца) не вельмі ахвотна наогул удзельнічаем у гэтакіх імпрэзах, бо ведаем як дагэтуль яны былі арганізаваны. На доўгіх, больш як гадзінных, манатонных дакладах, многа людзей, толькі чакала на артыстычную частку.

А тут, толькі трэба апладзіраваць арганізатарам акадэміі, якая адбылася..... без даклада.

Не, не — так зусім не было. Уперш Гарадоцкі калектыў даў цікавую пастаноўку («Суседка» Пальчэўскага), у перапынку — у некалькіх простых, ясных, зразумелых усім словах канферанс'е сказаў, аб супольнай барацьбе польскага і беларускага народаў, аб жыцці і дзейнасці Кастуся Каліноўскага.

Потым ішлі выступленні сапраўды добрага мужскога хора, і танцавальных калектываў. А ў перапынках ізноў у кароткай форме падаваны былі весткі з жыцця Каліноўскага.

Гэтакім чынам, больш як праз дзве гадзіны, людзі бавіліся і... вучыліся. Мне здаецца, што гэтае «новае» хутка прыменіцца ў нашых арганізатараў і заступіць дагэтуляшнюю «дрэнтвую мову».

Другой думкай, якая напрашвалася падчас акадэміі — гэта пытанне, як увекавечніць у нас памяць вялікага чалавека.

Ці-ж не павінен у нас стаяць помнік Каліноўскаму? Але гэта не так хуткая справа. У Мастаўлянах, дзе нарадзіўся Кастусь Каліноўскі, пастаўлена коштам каля мільёна злоты вялікая школа.

Ці-ж не назваць яе імем Кастуся Каліноўскага, прыбіць там мемарыяльную дошку? Гэта быў-бы толькі пачатак.

Р.

Работа па мірнаму выкарыстанню атамнай энергіі ў Польшчы

У Польшчы шырока вядзецца працы па выкарыстанню атамнай энергіі ў мірных мэтах. Калектыў інстытута ядзерных даследаванняў у Варшаве вядзе навуковую працу ў розных галінах мірнага выкарыстання атамнай энергіі. Недалёка ад Варшавы ў мінулым годзе вырас навуковы гарадок, у якім размясціўся галоўны цэнтр ядзерных даследаванняў Польскай Акадэміі навук. У цяперашні час заканчваецца мантаж атамнага рэактара, а таксама абсталявання шматлікіх лабараторый. Атамны рэактар і іншае абсталяванне паставіў для атамнага цэнтра Савецкі Саюз. У бліжэйшы час галоўны цэнтр ядзерных даследаванняў пачне дзейнічаць.

У Кракаве вядзецца будаўніцтва другога цэнтра ядзерных даследванняў. Абсталяванне для яго таксама дастаўляе Совецкі Саюз. Кракаўскі цэнтр уступіць у эксплуатацыю ў гэтым годзе.

СССР памяншае ўзброеныя сілы на 300 000 салдат

Агенства ТАСС паведамляе, што згодна з пастановай Вярхоўнага Совета СССР ад 21 снежня 1957 г. урад Совецкага Саюза, кіруючыся ленінскай палітыкай міру і дружбы паміж народамі, а таксама шчырымі імкненнямі да разладавання міжнароднай напружанасці, прыняў пастанову аб далейшым змяншэнні ўзброеных сіл на 300 000 салдат, незалежна ад 1.840 тысяч салдат дэмабілізаваных у 1955—1956 гадах.

Развіццё радыёфікацыі ў Беларусі

Паводле даных Міністэрства сувязі БССР, у Беларусі цяпер налічваецца звыш 956.000 радыёкропак, з іх 148.000 устаноўлена ў 1957 г.

Апрача гэтага працоўныя Беларусі карыстаюцца 181.130 радыёпрыёмнікамі, гэта шмат больш чым у 1956 г.

Тэлевізараў у Беларусі ёсць цяпер звыш 8.500, а на першага студзеня 1957 года было іх толькі 4.500.

Настаўнікі кандыдатамі на радных

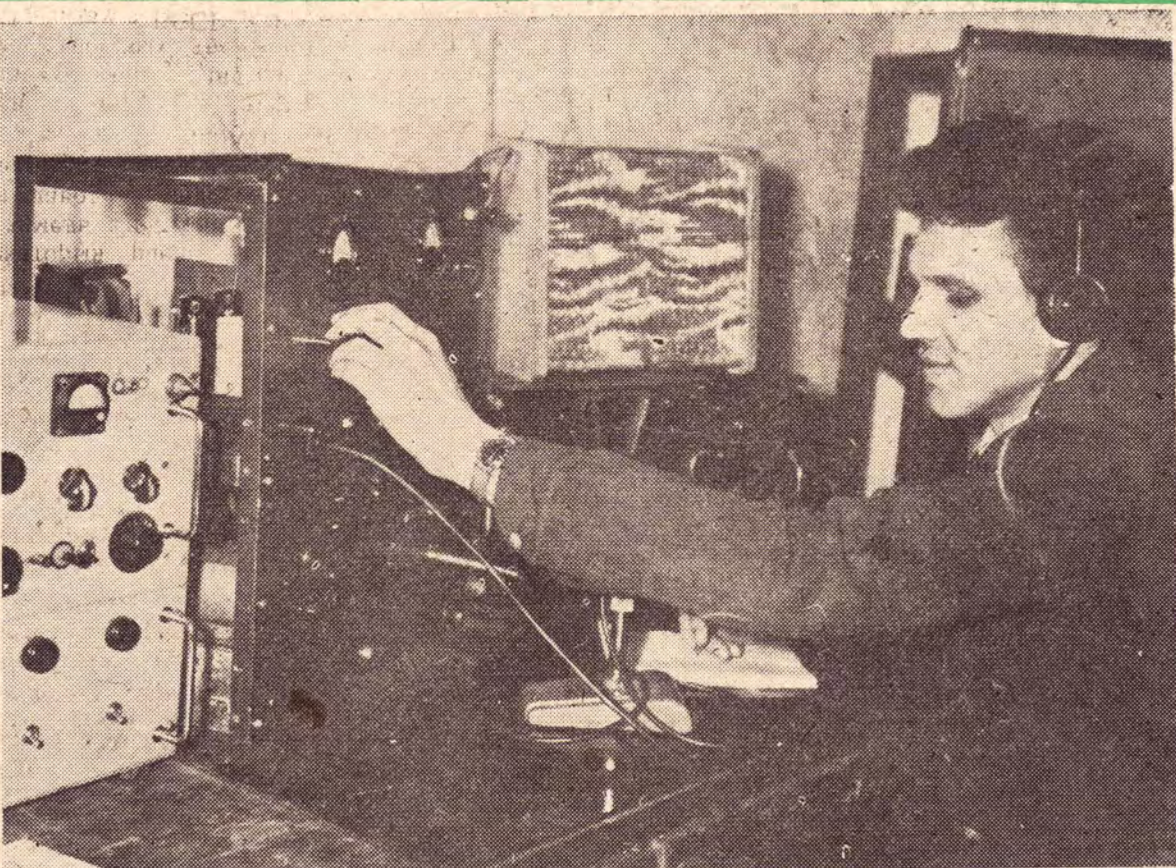
На 131 кандыдатаў на радных у Рады народовыя Беласточчыны вылучана 19 настаўнікаў. Між іншым кандыдуе да Ваяводскай рады народовай Анастасія Тропак — дырэктар Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы.

Падаем новы адрас рэдакцыі

Паведамляем нашых чытачоў, што рэдакцыя „Нівы“ ад 2 студзеня знаходзіцца ў новым будынку.

Падаем новы адрас:

Redakcja tygodnika
„N I W A“
Białystok
ul. Wesołowskiego
Tel. 25-89

Эфірныя знаёмствы. (Чытай рэпартаж на стар. 6) Фота — І. Рыбінскі

Урачысты канцэрт
у 39 гадавіну ўтварэння БССР

У сувязі з 39 гадавінай утварэння Беларускай Сацыялістычнай Дзяржавы, 4 студзеня г. г. у Нацыянальнай Філармоніі ў Варшаве адбыўся ўрачысты канцэрт сарганізаваны Галоўнымі Праўленнямі Таварыства польска-савецкай дружбы і Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

На канцэрт прыбылі: прадстаўнікі партыі і ўрада, прадстаўнікі палітычных і культурных арганізацыяў, прадстаўнікі культуры і навукі.

На ўрачыстасці прысутнічаў таксама пасол СССР у Польшчы П. Абрасімаў з членамі пасольства і прадстаўнікі многіх іншых замежных пасольстваў у Польшчы.

Вялікая зала Філармоні запоўнілася да апошняга месца. Многія знайшліся ўпершыню ў нядаўна адбудаванай знішчанай гітлераўскімі акупантамі Філармоніі і былі ачараваны яе прыгажосцю.

Перш за ўсё позіркі прысутных былі накіраваны на дэкарацыю: высока ўмацаваны прыгожа выкананы герб БССР, пад якім сплеценыя, як рукі двух падружыўшыхся суседзяў, два флагі: чырвона-зялёны беларускі і бела-чырвоны польскі. На беларускім флазе напіс: «39 год Беларускай ССР».

Раздаўся сігнал абвяшчаючы пачатак канцэрта. На сцэне з'явіўся варшаўскі артыст Ю. Малгажэўскі, які прывітаў прысутных ад імя арганізатараў канцэрта і ў кароткім уступным слове расказаў аб шматвяковай барацьбе беларускага народа за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне і аб дасягненнях беларускага народа ў незалежнай сацыялістычнай дзяржаве, якая святкуе 39 год свайго існавання.

Ю. Малгажэўскі навязаў у сваёй прамове да багатых традыцыяў супольнай барацьбы польскага і беларускага народаў за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне.

— Кастусь Каліноўскі — сказаў ён — з'яўляецца не толькі беларускім, але і польскім народным героем, таму што ён змагаўся за вызваленне ад царскага прыгнёту так беларускага, як і польскага народаў.

Вялікія песняры беларускага народа Я. Купала і Я. Колас папулярызавалі сярод беларусаў польскую паэзію. Іх прадаўжальнікам з'яўляецца ў першую чаргу М. Танк, які за распаўсюджванне польскай паэзіі у СССР атрымаў нядаўна грашовую ўзнагароду ТПП-Р.

У Польшчы пражывае некалькі сот тысяч беларускага насельніцтва. Яно атрымала роўныя правы з польскім народам і шырокія магчымасці развіцця свайго культурнага і эканамічнага жыцця.

Няма нічога, што дзяліла-б польскі і беларускі народы, а ўсё прамаўляе за тым, каб сяброўская дружба паміж нашымі народамі ўзмацнялася з кожным днём.

Жадаю Беларускай Сацыялістычнай Дзяржаве як найбольшых дасягненняў, а нашым дарагім суседзям — беларусам, шчаслівага жыцця — сказаў на заканчэнне Ю. Малгажэўскі.

Пачалася першая частка ўрачыстага канцэрта. Выступалі артысты варшаўскіх сцэн. Я. Экер — піяніст — выканаў на фартэпіяно творы Ф. Шапэна. Вядомы варшаўскі артыст В. Семён дэкламаваў вершы М. Танка: «Каб ведалі», «Шапэн» і фрагменты з паэмы А. Куляшова «Сцяг брыгады». Спявачка А. Данкоўская адспявала арыю Лізы з оперы П. Чайкоўскага «Піковая дама» і беларускую народную песню «Месячык». Скрыпач Палюліс выканаў тры творы, у іх ліку беларускі танец Абелёвіча.

Гарачымі воплескамі прынялі прысутныя выступленне вядомага спявака Б. Ладыша, асабліва за выкананне ў арыгінале беларускай «Песні міру».

Падабаліся таксама прысутным «Палавецкія танцы» з оперы Барадзіна «Князь Ігар» у выкананні танцавальнага дуэта М. Кампэ і С. Шыманскага.

У другой частцы канцэрта выступіла беларуская эстрадная група з Беластока.

Харавая група, якая не мела часу ляпей падрыхтавацца выпала слабавата. Ляпей выпала танцавальная група.

Ратавала сітуацыю безканкурэнцыйнае трыё з Гарадка. Гэтая чатырохасабовая група — Н. Мушынская, А. Яроцкая, Н. Цыванюк і акампаніятар В. Яроцкі адзначала ў Варшаве сваё 230 выступленне на сцэне. Надзвычайны юбілей!

Жадаем гэтым самародным талентам, як найбольш поспехаў і новых юбілеяў. Толькі ўжо наступныя юбілеі маглі-б быць з беларускімі частушкамі. Словы да іх напэўна знойдуцца.

Беларускі мастацкі калектыў з Беластока атрымаў вялікі кошык прыгожых кветак, на які напэўна заслугоўвае.

ВІКТАР ШВЕД

Трыё з Гарадка: Н. Мушынская А. Яроцкая, Н. Цыванюк і акампаніятар В. Яроцкі, (выступалі на варшаўскай і беластоцкай сцэне), выконваюць частушкі.

Фото — І. Рыбінскі.

Гутаркі Данілы са Сцяпанам

— Татулю, матулю, пазвольце спяваці, Ваш дом весяліці, нам вясёлым быці!...

— Дазваляем, ано хутчэй зачыняй дзверы, бо холад аж клубіцца ад парога.

— Нічога, будзеш радным, мо' лепшыя сенцы паставіш, тады не будзе холад клубіцца.

— Тут, братка ты мой, не сенцы, а надвор'е вартавала-б змяніць.

— Падтрымоўваю, ды з гэтым табе не справіцца, як кажа руская пагаворка — кішка затонкая.

— Твая праўда, Сцяпане, ды я думаў аб вучоных. Яны-ж у гэтым годзе будуць рабіць эксперыменты з надвор'ем.

— Вось яно што, а я думаў, што гэта твая выбарчая кілбаса. Цяпер ад вучоных усяго можна спадзявацца. Нячуў, мо' яны збіраюцца Далесу душу размарозіць, а то дуе ад яго горш як з-пад твайго парога. Усё яму аружжа, ды аружжа. Мой Ігнаткі так кажа аб ім: «Куды ты палез, пане Далес?». А Гапка таксама мяркуе нядрэнна у гэтай справе, ано па-свойму: «Каб ты да ложка не далез, пане Далес».

— Твая Гапка не палітык — што думае, то й кажа, каб так было ў палітыцы, куды шпарчэй у ёй-бы людзі разбіраліся.

Але ўсё-ткі і ў палітыцы падула нейкай цяплынёю, і хоць гэта яшчэ не адліга, дык упэўнена можна сказаць, што ўмовы для яе вельмі спрыяльныя, я-б сказаў, як ніколі. Факты гавораць, што ваенная гонка—гэта, у сучасных абставінах шалёнасць і ў нармальных людзей выклікае толькі пачуцці абурэння. Не дарам амерыканскі друк усё мацней б'е Далеса і дамагаецца каб ён асадзіў назад з сваёй недарэчнай палітыкай.

Заходняя грамадскасць зразумела, што палітыка з пазіцыі сілы вядзе да смяротнай небяспекі.

Свет дамагаецца міру, а не вайны; мірнага сужыцця, а не разбурэння.

Навагоднія прывітанні правадыроў розных дзяржаў, таксама даюць не малую надзею на адлігу. Усё гэта кажа нам з табою, Сцяпане, глядзець у будучыню, — як пішуць газеты, — аптымістычна.

— І я таксама думаю, мароз ператрашчыць — адліга будзе. Мая Гапка, то нават на гэтую тэму вершык улажыла:

Бадай той спух, хто хоча гора,
Няхай жывуць перагаворы!
Хоча пасланць Далесу.

З аптымізмам у будучыню

Першыя лісткі каляндара 1958 года... Кожны з нас напэўна адкінуўся думкамі ў мінулы год і мімавольна паставіў сабе пытанне: што прынясе новы год.

Віншуючы адзін аднаго з надыходам новага года мы выражалі свае шчырыя жаданні, каб 1958 год быў лепшы. А ў гэтых жаданнях выразна адчувалася імкненне ўсіх грамадзян нашай краіны, без розніцы на нацыянальную прыналежнасць ці палітычныя погляды, да спакойнага, мірнага, заможнага жыцця.

Мінулы год для пераважнай большасці народа быў годам цяжкіх выпрабаванняў, з якіх, дзякуючы сваёй палітычнай свядомасці і грамадскай дысцыпліне, выйшаў ён пераможцам.

У сваёй навагодняй прамове па радыё першы сакратар Цэнтральнага Камітэта Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі У. Гамулка адзначыў, што ў 1957 годзе ў пэўнай меры палепшылася эканамічнае становішча краіны, якое, аднак, і далей застаецца яшчэ трудным. Закранаючы справы вёскі, У. Гамулка сказаў аб карысцях, якія прынясла новая сельскагаспадарчая палітыка.

У выніку гэтай палітыкі значна змяніліся адносіны сялян да працы; у індывідуальных і калектыўных гаспадарках у мінулым годзе павялічылася вытворчасць. У стадыі рэалізацыі знаходзіцца рэформа дзяржаўнага гандлю і кааперацыі, якая палепшыць забеспячэнне вясковага і гарадскога насельніцтва таварнай масай. Першы сакратар ЦК ПАРП падкрэсліў, што 1957 год з'яўляецца годам паслядоўнай рэалізацыі праграмы і палітычнай лініі VIII пленума.

Выдатным дасягненнем мінулага года з'яўляецца ўсё ўзрастаючы ўдзел народа ў праўленні краінай і аграмаджанай гаспадаркай. У сваёй навагодняй прамове У. Гамулка звярнуў увагу, што гэты працэс абумоўлены радам фактараў, а перш за ўсё, узроўнем свядомасці грамадства і яго палітычным розумам. Усе намаганні трэба накіроўваць на павышэнне грамадскай дысцыпліны, якая, на жаль, у шматлікіх прадпрыемствах «кульгала». Адсутнасць дысцыпліны знайшла сваё выражэнне, у прыватнасці, у завінавачанасці і невыкананні абавязковых паставак. Першы сакратар адзначыў, што усе гэтыя шкодныя праяўленні будуць сустракацца ў далейшым з належным ім супроцьдзеяннем. *«Каб лепш жыць, мы павінны лепш працаваць, лепш гаспадарыць, лепш арганізаваць працэс працы. Мы павінны ачысціць краіну ад марнатраўства, зладзейства і ад усялякай беззаконнасці».* — сказаў тав. Гамулка.

Першы сакратар выразіў упэўненасць, што, нягледзячы на ўсе труднасці, Польшча няўхільна ідзе наперад разам з вялікай сям'ёй сацыялістычных краін.

Віншуючы усіх грамадзян Польшчы ад імя Цэнтральнага Камітэта і ад свайго ўласнага, тав. Гамулка сказаў: *«Жадаю Вам шчасця і ўдач у Вашым жыцці. У гэтым жаданні ёсць усё. А шчасце і ўдачы кожнага з нас залежаць перш за ўсё ад утрымання міру ў свеце, ад вынікаў нашай уласнай працы, ад развіцця і сілы Польскай Народнай Рэспублікі».*

НАГЛЯДАЛЬНІК

Уся-кая ўсячына

Асёл не заўсёды дурань

Чатырох падарожных у швейцарскіх горах захапіла такая мяцеліца, што на два крокі нічога не было відаць. Знаходзячыся на высокім узбоччы гары, падарожныя рашылі дабрацца паміма мяцеліцы да бліжэйшай хаты. Яны пусцілі ўперад абладаванага іх рэчамі асла і паабмацку пасоўваліся наперад. Па нейкім часе асёл затрымаўся і колькі яго не паганялі не рушыў з месца. Прышлося затрымацца і чакаць. Калі пасля трох гадзін мяцеліца спынілася, яны заўважылі, што знаходзяцца на скраю глыбокай прорвы.

Гэткім спосабам асёл уратаваў жыццё лёгкадумным падарожнікам.

Завяшчанне на плячах

Марак Левіцкі з Гавайскіх астравоў загадаў выпісаць сваё завяшчанне на плячах. — Вось гэтак — думаў ён — я ўсцерагуся перад сфальшаваннем, знішчэннем, ці згубленнем завяшчання. Пры гэтым ніхто не будзе мець магчымасці сумнявацца, што завяшчанне складзена згодна з маёй воляй».

Аднак, калі ён звярнуўся да натарыуса, каб выканаць свой намер, той паясняў, што для важнасці завяшчання неабходны ўласнаручны яго подпіс. І вось Марак сядзіць і думае як гэта падпісацца на ўласных плячах.

Курыца рэкардзістка

Сусветны рэкорд у зласэнні яек асягнула ў Амерыцы курыца пароды белы лекгорн, зносячы 354 яйкі на працягу 357 дзён.

Папярэдні рэкорд быў 353 яйкі ў год.

Вынікі радыёактыўнасці

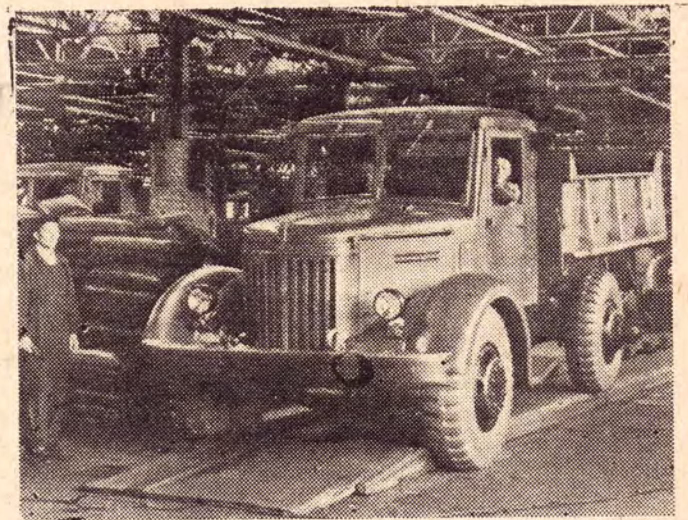
У горадзе Амстэрдам у канале каля інстытута атамных даследаванняў спатыкаюцца знявечаныя жабы. Некаторыя маюць па шэсць лап, а на лапе па дзесяць да пятнаццаці пальцаў. Часам заднія лапы прырасшы да хваста. Вучоныя біолагі правадзяць доследы гэтага з'явішча. Яны згодны у тым, што знявечанні паўсталі праз дзеянне радыёактыўных праменняў.

Аматар экзатычных падарожжаў

Француз Жанк Лякомб, які ў мінулым годзе праплыў Атлантычны акіян у парусной лодцы жывячыся планктонам і рыбай і п'ючы марскую ваду, задумаў новую выправу. У пантоннай лодцы, даўжыні 4,5 метра ён хоча адбыць падарожжа з Н'ю-Йорка да канадскага паўвострава Новая Гвінея — адлегласць між якімі выносіць 800 км. Ён забірае з сабой толькі парусы, палатку і радыёапарат. Жыўнасці ён з сабой не бярэ, бо хоча даказаць, што можна пражыць рыбамі і марскім планктонам.

Карэспандэнцыя з Мінска

Развіццё беларускага машынабудавання

З канвеера Мінскага аўтазавода бесперапынным патокам выходзяць грузавыя аўтамашыны МАЗ—200.

а гады Савецкай улады беларуская цяжкая прамысловасць, асабліва станкабудаванне, дасягнула вялікіх поспехаў. Найбольш аўтарытэтнае анцыклапедычнае выданне дарэвалюцыйнай Расіі — Слоўнік Бракгаўза і Ефрона ўказваў, што ў тагачаснай Мінскай губерні, якая займала па тэрыторыі каля палавіны сучаснай Савецкай Беларусі, было прадпрыемстваў: цагельных — 10, гарбарных — 6, мылаварных — 7, крухмальных і хімічных — па 2 1, як нешта другараднае, упамінаецца машынабудаўнічы завод, які па сутнасці ўяўляў сабой невялікія механічныя майстэрні. Амаль усе прадпрыемствы былі дробнымі і налічвалі ўсяго па некалькі дзесяткаў рабочых.

У 1913 годзе ў Беларусі выпрацоўвалася прамысловай прадукцыі на душу насельніцтва у пяць разоў менш, чым па Расіі ў цэлым, а вырабы прамысловасці складалі толькі 0,88 працэнта ў агульнай эканоміцы Расіі.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя абудзіла творчыя сілы народа, дала магутны штуршок развіццю ўсіх галін народнай гаспадаркі. Гады даваенных пяцігодак з'явіліся гадамі сацыялістычнай індустрыялізацыі рэспублікі. За гэты час было пабудавана 1 700 прамысловых прадпрыемстваў, у тым ліку станкабудаўнічыя заводы ў Мінску, Віцебску і Гомелі. Яны сталі цэнтрамі асваення новых складанейшых відаў станкоў, якія знайшлі шырокае прымяненне ў многіх раёнах краіны. У 1940 годзе ў Беларусі было выпушчана каля 11 працэнтаў металарэжучых станкоў усяго Савецкага Саюза.

У чэрвені 1941 года мірная стваральная праца беларускага народа, як і ўсіх народаў СССР, была перапынена ўзброеным нападам фашысцкай Германіі. У выніку вайны гаспадарцы рэспублікі была нанесена вялікая шкода. 90 працэнтаў энергетычных магутнасцей і тэхнічнага абсталявання было выведзена са строю. Станкабудаванне аказалася адной з тых галін прамысловасці, якія найбольш пацярпелі ад вайны.

Але прайшло няшмат часу і зноў задымілі коміны адноўленых і новых фабрык, заводаў, электрастанцый. З'явіліся такія галіны машынабудавання, як аўтамабільная, трактарная, матавеласіпедная і інш. Ужо ў 1955 годзе рэспубліка выпусціла прамысловай прадукцыі ў 2,4 разы больш, чым у 1940 годзе, прычым валавая прадукцыя машынабудавання і металаапрацоўкі павялічыла я ў 8,5 раза. Патрэба ў беларускіх станках безупынна расла.

Беларускія станкабудаўнічыя заводы з кожным годам павялічваюць выпуск прадукцыі. Ужо ў 1950 годзе у Беларусі было выпушчана каля 4,5 тысячы металарэжучых станкоў, у той час, як ва ўсёй царскай Расіі напярэдадні першай сусветнай вайны іх выпускалася ў год менш паўтара тысячы.

У пасляваенныя гады мінскі завод імя Кірава асвоіў выпуск гарызантальна - працяжных станкоў для апрацоўкі буйных дэталяў. На станкабудаўнічых прадпрыемствах Віцебска пачаўся выраб заточных станкоў, а таксама спецыяльных удасканаленых агрэгатаў для асобных машынабудаўнічых прадпрыемстваў. У Гомелі на заводзе імя Кірава выпускаюцца станкі для інструментальных прадпрыемстваў. Варта адзначыць, што канструкцыі ўсёй гэтай тэхнікі з'явіліся прынцыпова новымі, наогул невядомымі ў беларускім станкабудаванні даваенных год.

Цяжка, вядома, расказваць аб усёй прадукцыі беларускага станкабудавання. Бо толькі ў апошнім пяцігоддзі штогод асвойваўся выпуск да поўсотні, а то і больш новых відаў станкоў.

Амаль дзесяць чыгуначных платформ трэба было для таго, каб даставіць спажыўцу — Чэлябінскаму трубапракатнаму заводу новы ўнікальны агрэгат. Гэты агрэгат, які створаны калектывам мінскага завода імя Варашылава, прызначаны для апрацоўкі краёў металічных лістоў шырынёй у 2,5 метра і даўжынёй 12 метраў. Вага кожнага такога ліста перавышае дзве з палавінай тоны. Гэты кантастругальны станок з'яўляецца адной са складаных частак паточнай лініі па вытворчасці металічных труб.

Вось некалькі цікавых лічбаў, якія характарызуюць гэтае новае дасягненне беларускага станкабудавання. Агрэгат замяняе ў працы 60 універсальных станкоў звычайнага тыпу. А тыя-ж маюць агульную вагу больш 2 тысяч тон. На абслугоўванні лініі павінны былі працаваць у дзве змены тры дзесяткі рабочых. Аўтаматыка замяніла людзей — толькі чатыры чалавекі патрэбны для кіравання новым станком. Скараціўся і адносны расход металу для вырабу абсталявання — канстругальны станок важыць 340 тон, а даўжыня яго ў сабраным выглядзе не перавышае 50 метраў. За змену агрэгат апрацоўвае да 400 лістоў, якія ідуць для вырабу труб.

Амаль два дзесяткі новых мадэляў працяжных, адрэзных і іншых станкоў створана за апошні год на заводзе імя Кірава ў Мінску.

Цяпер-жа ў рэспубліцы існуе сем буйных станкабудаўнічых прадпрыемстваў. Адзначым толькі адну істотную рысу гэтай галіны беларускай прамысловасці, характэрную для прадукцыі ўсіх заводаў. Сённяшнія станкі адрозніваюцца высокай ступенню аўтаматызацыі, прымяненнем гідраўлікі і другіх навінак, якія аблягчаюць працу рабочых, зводзяць да мінімума намаганні чалавека пры рабоце.

Уяўленне аб беларускім станкабудаванні сённяшняга дня аб шляху, пройдзеным ім за гады існавання ў рэспубліцы станкабудаўнічых заводаў, было-б няпоўным, калі не расказаць аб адным новым прадпрыемстве. Яно, праўда, яшчэ будуецца, але ў ім, як у фокусе будуць сканцэнтраваны дасягненні гэтай галіны прамысловасці рэспублікі.

У Мінску, на тэрыторыі некалькі квадратных кіламетраў раскінулася вялікая будаўнічая пляцоўка. Тут поўным ходам ідзе будаўніцтва завода аўтаматычных ліній, агрэгатных і спецыяльных станкоў і прэсаў.

Якім-жа будзе новы завод?

Адноўленыя і нанава пабудаваныя пасля вайны беларускія заводы сельскагаспадарчага машынабудавання выпускаюць сіласаўборачныя комбайны, зернесушылкі, навесныя прылады да прапашных трактараў і іншыя машыны.

На здымку: Гомельскі завод сельскагаспадарчых машын. Пагрузка дэталей стагакідаў.

Каб лепш разабрацца ў гэтым пытанні, паспрабуем уявіць на хвіліну малюнак з жыцця буйнага машынабудаўнічага прадпрыемства.

...Невялікі пакой дзяжурнага тэхніка. Шчыты на сценах усеяны прыладамі. За сталом сядзіць чалавек. Перад ім шматлікія кнопкі. Раз-по-раз запальваюцца рознакаляровыя агні, то паднімаюцца, то падаюць стрэлкі. Пры ўважлівым назіранні ў гэтым комплексе паказчыкаў заўважаем пэўную паслядоўнасць. Яна адлюстроўвае складаны працэс — апрацоўку дэталяў і аўтаматычнай станочнай лініі.

Спусцімся-ж туды, да механічных выканаўцаў волі чалавека. Вось стальныя рукі захапілі з транспарцёра амаль бясформенную адліўку і падалі яе ў станок. Імгненне, і яна замацавана ў агрэгаце, які праводзіць фрэзероўку. Аперацыя закончана і новы механізм перамясціў загатоўку да наступнага агрэгата. У яе ўпіліся свердзелы. Затым гудзенне шпіндэляў замянілася шыпеннем шліфоўкі. Адна аперацыя ідзе следам за другой, і ўсё гэта без прымянення чалавечай працы. Простым націсканнем кнопкі тэхнік кіруе ўсёй работай магутных механізмаў. Прайшлі хвіліны, і на другім канцы лініі са станкоў выпаўзла на транспарцёры пераліваючая бляскам адпаліраванага металу гатовая дэталь — блок аўтамабільнага матора.

Так будзе выглядаць адзін з відаў прадукцыі завода. Тут будзе выпускацца і многае іншае: прэсы, якія могуць адным ходам выбіраць велічэзную — вагой у некалькі сот кілограмаў дэталь самай складанай канфігурацыі; аўтаматызаваныя кавальныя машыны, станкі, якія могуць самастойна апрацоўваць многатонныя дэталі навейшых механізмаў.

Мінскі завод — новабудоўля цяпер не адзінокая ў рэспубліцы. У горадзе Баранавічы, Брэсцкай вобласці, ствараецца завод па выпуску розных прылад да станкоў. Ён будзе пастаўляць станкабудаўнічым прадпрыемствам паваротныя сталы, машынныя ціскі, кандуктары, ліццё. На вытворчасці асобных вузлоў для станкоў будзе спецыялізавацца адзін з механічных заводаў у горадзе Барысаве, Мінскай вобласці. У Віцебску будуецца ліцейны завод, адкуль для патрэб станкабудавання пойдуць адліўкі розных дэталяў.

Вялікія работы разгарнуліся цяпер і на ўсіх станкабудаўнічых прадпрыемствах, якія знаходзяцца ў дзеянні. Узводзяцца новыя цэхі, рэканструіруюцца існуючыя. Вытворчасць аснашчаецца навейшай тэхнікай. Усюды ўкараняецца самая прагрэсіўная тэхналогія ліцця і апрацоўкі метала. Усё гэта дазволіць з гонарам выканаць заданне шостага пяцігадовага плана — павялічыць выпуск станкоў у рэспубліцы ў 1960 годзе ў два разы.

І. ЗЯНОВІЧ

В. БАРШЧЭЎСКІ

Парасчыны мары

Старэнькая хатка Мікіты Куліка быццам намагаючыся легчы пад цяжарам шматгадовай стомы, бокам пахілілася да шэрай зямлі.

Праз многа год неадноўленая, парослая зялёным мохам на страсе салома, асунулася ўніз, адкрываючы нібы рэбры старога, дохлага каня — мясцамі перагніўшыя латы.

З-пад страхі, з нейкай стомленай абыякавасцю, панура глядзелі ў свет двома маленькімі, зеленаватымі аконцамі, шэрыя, спарахнелыя сцены.

Кароткі асенні дзень набліжаўся к канцу. Над вёскай павіслі шэрыя хмары. Падзьмуў халодны вецер, нейк сумна застагналі дрэвы і пачаў падаць дождж.

З поля борздзенька падганяючы трое заморaных, з абгрызенымі хвосцікамі парасятак, спяшыла Параска — жонка Мікіты Куліка.

Здзічэлыя праз восень у полі парасяты, ніяк не хацелі заходзіць у хлеўчык і Параска растоптваючы, пасінелымі, босымі нагамі халодна-топкую гразь, ды растаперыўшы рукі, разгублена бегала за імі. У канцы, запёршы іх у хлеўчык — подбегам накіравалася ў хату.

Яшчэ не даходзячы да дзвярэй яна пачула прарэзлівы плач дзіцяці.

У грудзях Парaскі нешта балюча абарвалася.

— Ці чаго там, сцеражы Божа благога не сталася з Ганначкай, — мільганула ў яе галаве.

Параска рванула да сябе дзверы, убегла ў хату і намацаўшы дрыжачай рукой на прыпеку запалкі — запаліла газоўку.

Цьмяна-трапечучы агеньчык скупа асвяціў хату. Пасярод яе, да бальна падвешаная пастронкамі, вісела лазовая калыска. З пад прагніўшага яе дна, тырчэлі клакі саломы.

У калысцы, ахутаная лахмоццем, ляжала расплакаўшаяся, некалькімесячная дзяўчынка. Над калыскай, праз прагніўшую столь, прасочваліся капкі дажджу і адрываючыся падалі якраз на зморшчаны ад плачу, пасінелы тварык маленства. Дзіця аж заходзілася.

Параска кінулася к калысцы і целам закрыўшы дзіця ад капак дажджу, пачала суцяшаць.

— Ну, ціха Ганначка, ціха мая маленька. Што, дожджык пакапаў, памачыў дзяўчынку. Бадай на яго... Ну, нічога, я вось зараз правіну цябе ў сухенькае, пакармлю, нагрэю...

Дзяўчынка пачуўшы голас маці пачала супакойвацца. А калі Параска ўсыпаўшы ў кужэльную шматку лыжачку цукру і паслініўшы яе ўткнула ў скурчаныя губкі дзяўчынкі — яна зусім прыціхла і голасна пасмоктваючы ў асалодзе прыплюшчыла вочкі і нібы кацянё пры смятане, толькі варчала.

Параска хутка завіхалася па хаце. Узяла з прыпеку гліняную міску і лоўка прывязала яе да пастронка калыскі над галоўкай дзіцяці. Вада пачала капаць у міску. Зняўшы з дзяўчынкі намокшыя лахмоцці, Параска сцягнула з ложка дзяружку і закрунуўшы ў яе дзіцё, пачала распальваць у печы.

Калі ў печы весела пачалі патрэскваць дровы, Параска ўзяла калаўротак і бліжэй прымасцілася да газоўкі.

Забурчэў калаўротак, з патрэсканых загнёных ад цяжкай працы пальцаў Парaскі, плялася тоненькая, льняная нітка. Гул калаўротка і плюск аб завешаную над калыскай міску капак вады, стваралі якуюсьці сумна-тужлівую мелодыю.

Пад яе гул засынала так яшчэ маленькая, а ўжо стомленая жыццём Ганначка.

Бурчэў, калаўротак, вілася тонеькая нітка, а думы-мары, цёмнай хмарай населі на Параску.

— Эх жыццё ты маё, горанька — уздыхнула яна.

Думкі Парaскі былі глыбокія і ўпарта лезлі ёй у галазу. Яшчэ з маладых год пачала яна думаць аб жыцці. Тады былі іншыя думкі. У Парaскі цвілі надзеі на нешта светлае, радаснае, што павінна неабходна прысці ў яе жыцці. Тады яшчэ на прыгожым Парасчыным твары не было густой сеткі маршчынак, тады яшчэ зусім інакш глядзелі на свет яе глыбокія сінія вочы, ды часта спявала яна гуллівыя, радасныя песні...

Ды і Мікіта тады, так сказаць, арлом хадзіў па вёсцы.

Бывала, як пойдуць з ім танцаваць, то толькі вецер свішча.

— Ну і дабраная пара, — гаварылі людзі, быццам і нарадзіліся для сябе. Яны пакахаліся і пажаніліся.

Кароткае было іх шчасце. Незадоўга нахлынула цёмная хмара нямецкіх захопнікаў. Мікіту забралі на прымусовыя работы ў далёкую Нямеччыну. Адтуль вярнуўся ён не па гадам стары,, схварэлы, змучаны, нібы той заезджаны конь, ды зусім знеахвочаны да жыцця. З часам хвароба моцна засела Мікіту ў грудзі. Вылячыць яе было ўжо немагчыма. І Мікіта — заламаўся. Пачаў піць, здзеквацца над ёю, калісь каханай Параскай. Бяда штораз мацней іх ціснула. Кожны дзень цяжкага жыцця быў доўгі, як год, а гады прайшлі неўзаметку. І ніяк не прыходзіла тое светлае, радаснае,

(Працяг на стар. 6)

Крынкі (2)

У Крынках рамесніцка - прамысловая традыцыя вельмі багатая. Усё-ж такі большасць насельніцтва гэта аднак гаспадары.

Свайго часу існавала тут малачарня, у якой на мейсцы выробляна сыр, масла.

Цяпер штодзень каля 11-ай гадзіны прыязджае грузавая машына з Саколкі за малаком. Ад'язджае ў дакладна вызначаны час — калі хто за позна прынясе малако, мусіць адносіць яго назад дахаты, бо ўжо не прымуць. Калі так здараецца з нейкім гаспадаром з мястэчка, дык гэта яшчэ поўбяды. Горш, калі ад якога вясковага зліўнога пункта за позна прывязуць некалькі конваў малака! Што тады пачаць з гэтым малаком?

Грузавік вывозіць у Сакольскую малачарню ўсяго 30 прац. той колькасці малака, якую маглі-б даставіць мястэчка і навакольныя вёскі! Пятнаццаць вясковых зліўных пунктаў у такой сітуацыі аўтаматычна ліквідавалася. Вёскі амаль цалкам не даюць малака. Напрыклад, у мінулыя гады летам са зліўнога пункта ў вялікай вёсцы Крушыняны часамі адвозілі малако ў Крынкаўскую малачарню 2—3 фурманкі. А мінулым летам бывалі такія дні, што з Крушынян не прывозілася ані літра малака. — У такі летні рабочы час гаспадары не хацелі рызыкаваць сапсаваннем соцен літраў малака ў выпадку, калі-б малако не прыбыла ў аддеглыя на 10 км Крынкі ў вызначаны час.

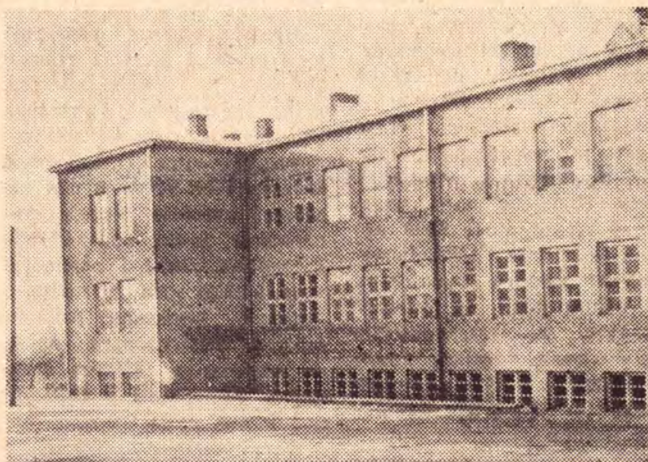
Ад пэўнага часу высоўваліся праекты, каб зноў устанавіць у Крынках малачарню. Аднак старшыня Акруговага Праўлення кааперацыі ў Саколцы ўсімі сіламі стараўся недапусціць да гэтага. Што на 2/3 менш малака атрымліваецца з вёсак — гэта нічога...

Нягледзячы на багатыя гандлярскія традыцыі ў Крынках аднак увесь вясковы гандаль знаходзіцца ў руках ГС-а. Афіцыйна прыватнай ініцыятывы амаль няма. ГС мае свае крамы таксама і ў акалічных вёсках. — Тут трэба сказаць, што гандлюе някепска.

За мінулы год меў усяго няцэлых 4.000 зл. манко, што ў параўнанні да іншых ГС-аў ёсць даволі значным дасягненнем. Агульны абарот складае каля 20 прац. усяго абароту ПЗГС-а.

Патрэбна спадзявацца, што ў гэтым годзе поўным ходам пачне працаваць бойня, абсталяваная ГС-ам у будынках былой стражніцы ВОП. Засталося яшчэ закончыць разніцу і падшукаць добрага спецыяліста па мясных вырабах. Гэты аб'ект дасць новыя даходы... а Крынкам добрыя і параўнальна танныя мясныя вырабы. Прытым варта дадаць, што наладжаны ў гэтым будынку выраб ліманаду і аранжады апраўдае сябе. Шкадую, што беластачаны не могуць пакаштаваць яе... а ГС—Крынкі не можа выкарыстаць (асабліва летам) той акалічнасці, што вада ў Крынках вызначаецца асабліва добрым смакам і вельмі прыдатная для вырабу такіх напояў.

Пэўную ролю ў жыцці Крынак адыгрывае школа. Змяшчаецца яна ў прыгожым, адбудаваным пасля вайны, двухпавярховым вялікім мураваным будынку на ўскраі мястэчка. Умовы сапраўды ідэальныя. У мінулым годзе прасторны школьны дзядзінец абгароджана драцяною сеткаю. Давоз матэрыялаў і фаховую сілу забяспечыла Прэзідыум ГРН. Апал на зіму ёсць.

Крынкаўская сямікласная школа. *Фото — (С. Я.)*

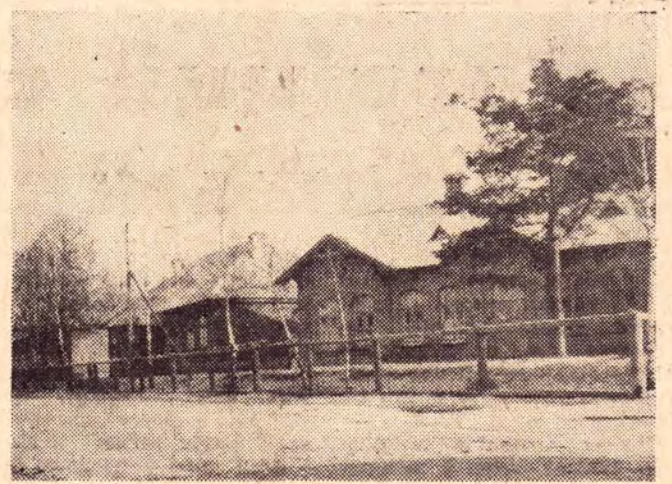
У мінулым годзе ў Крынках існаваў ЛЗС — хіба яшчэ і цяпер існуе. Праўленне ЛЗС выступіла ў Прэзідыум ГРН з просьбай аддаць ім драўляну хату пры Гродзенскай вуліцы ў якой калісь была грамадская святліца. Прэзідыум дало ЛЗС-у гэты будынак спадзяючыся, што мясцовыя спартсмены сапраўды пакажуць ініцыятыву і спрыт. Але, дзе там, хату астаўлена без апекі, — нехта пакраў рамы, павыбіваў шыбы, змарнаваў печ. Урэшце Прэзідыум спыніў гэту марнацыю і перадаў хату ў прыватнае карыстанне. — А ЛЗС-аўцам варта павучыцца ад мясцовых пажарнікаў. Пабачце, якую зрабілі сабе харошую святліцу ў будынку, які складаўся, так сказаць, толькі з чатырох сцен і даху! Скажаце, што ГС прызнаў ім 6 тыс. зл. — Каб ЛЗС што-небудзь рабіў, то і яму таксама прызналі-бы!

Жыллёвы крызіс не абмінуў і Крынак.

У мінулым годзе мястэчка атрымала 200 тыс. зл. на рамонт і перабудову будынкаў пад кватэры. У гэтым годзе Крынкі атрымаюць 500 тыс. зл. Плянаваныя рамонты і перабудовы павінны змясціцца ў гэтай суме.

— У 1958 годзе будзе адрамантаваны і зададзены пад кватэры вялікі павярховы будынак, у якім цяпер знаходзіцца шаўцоўская арцель. Рамонт будзе каштаваць каля 80 тыс. зл. Невялікая арцель перанясецца ў іншы будынак — меншай будзе ёй кватэрная плата. — Патрэбна спадзявацца, што за 1958 год «голад на кватэры» значна зменшыцца.

Актыўнасць гаспадароў мястэчка значна ўзрасла, у чым нямалая заслуга Прэзідыума ГРН — а старшыні Мар'яна Ярашэвіча асабістая. Ужо 7-га снежня м. г. урэгулявана ўсе падаткі за цэлы год, амаль поўнасцю выкананы абавязковыя дастаўкі.

Гродзенская вуліца — будынкі мясцовага шпіталя. *Фото — (С. Я.)*

*

Ёсць у Крынках дасягненні, ёсць таксама клопаты і турботы, з якімі змагаецца ГРН. Але вырашэнне многіх жыццёва важных спраў залежыць не ў малой меры і ад актыўнасці і ініцыятывы самых жыхароў мястэчка. (С. Я.)

Яшчэ раз аб мясе

У адным з папярэдніх нумароў «Нівы» мы пісалі, што грамадзянін Цімафей Секан з Дубін, у Гайнаўскім павеце не паддаўшы абавязковай кантролі мяса з заколатай свінні, прычыніўся да масавай хваробы сярод сваіх аднавяскоўцаў і смерці сваёй сястры (пазней аказалася, што не сястры, а 15-цігадовай дачкі). За гэтую нядбайнасць, якая прычынілася да так вялікага няшчасця — Цімафей Секан быў засуджаны на паўтара года турмы.

Прыклад гэты сведчыць аб тым, што да абавязковай кантролі мяса ніяк нельга абыякава адносіцца.

Справа ў тым, што свінні часта бываюць заражаныя вельмі небяспечнай хваробай званай трыхінозам (влосьніца). Вядома, гаспадар не можа аб гэтым ведаць ці мяса з заколатай свінні здаровае, ці не, ён-жа не ветэрынар. Таму кожны гаспадар, калі заколе свінню, — абавязкова павінен узяць кусочак мяса ды завезці яго ветэрынару для кантролі. Аплата за гэтую кантролю не дарагая, усяго 12 злоты. Пакуль мяса не скантраляванае, яго спажываць вельмі небяспечна. Ану-ж яно заражанае трыхінозам, тады што? — Хвароба або і смерць!

Аб гэтым трэба памятаць заўсёды.

Трэба таксама ведаць і аб тым, што найбольшымі носьбітамі заразкаў трыхінозу з'яўляюцца перадусім пацукі. Таму існуе неабходнасць знішчаць іх.

Як бачым, справа абавязковай ветэрынарыйнай кантролі мяса — гэта не нейкая бюракратычная фармальнасць, а вельмі важны і неабходны абавязак кожнага гаспадара. (вб)

Пазнай сваю літаратуру

ЯН ЧАЧОТ

Песенькі вясковыя з-над Нёмана і Дзвіны

Ян Чачот (1797—1847) нарадзіўся на Новагрудчыне. Паходзіў з дробнай беларускай шляхты. Яго земляком і другам быў вялікі польскі паэт Адам Міцкевіч. Разам з А. Міцкевічам Ян Чачот вучыўся спачатку ў Новагрудку, а затым і ў Віленскім універсітэце.

У час навучання ва універсітэце Ян Чачот быў цесна звязаны з дзейнасцю нелегальных гурткоў, арганізаваных Адамам Міцкевічам і Тамашом Занам. За сваю сувязь з нелегальным гуртком ён пазней быў арыштаваны царскім урадам і высланы ў Уфу.

Пасля звароту з ссылкі Ян Чачот становіцца пісьменнікам - этнографам, збірае беларускі фальклор і ў 40-х гадах выдае вялікую працу ў шасці тамах пад назвай «Песенькі вясковыя з-над Нёмана і Дзвіны» (1844—1846). Тут надрукаваны лацінскім шрыфтам сабраныя Чачотам матэрыялы беларускага песеннага фальклору.

У прадмове да гэтых песень Ян Чачот выказвае свае погляды на ўзаемаадносіны сялян і паноў. Ён жадаў, каб яго песні праніклі ў вёску, загаварылі ў сэрцах «добразычлівых» паноў і каб апошнія звярнулі ўвагу на сялян, палепшылі іх цяжкае жыццё». («Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры», Мінск, 1956 г.)

Песні, якія ніжэй друкуем, узялі мы са зборніка Яна Чачота і падаем у такім выглядзе, у якім іх друкаваў аўтар «Песенькаў вясковых з-над Нёмана і Дзвіны».

Выбраў і. В.

Песенькі крывіцкія з-над Нёмана

Вясняныя

(Том I, песня I)

Oj wyjdu ja na ułeczku, byczki buszujuć,
   Jurja, Jurja, byczki buszujuć.
Byczki buszujuć, bo wiesnu czujuć,
   Jurja, Jurja, bo wiesnu czujuć
Zaszumieli reczki, ledy papłyli
   Jurja, Jurja, ledy papłyli.
Zaczerniela ziemlica, bo paarali
   Jurja, Jurja, bo paarali.
Zazielenieła bieroza, bo papukała sie
   Jurja, Jurja, bo papukała sie.
Zawiesieleła dubrowa: ptaszki śpiewajuć;
   Jurja, Jurja, ptaszki śpiewajuć.
Zazielenieła dalina: kwietkie zaćwili;
   Jurja, Jurja, kwietkie zaćwili.
Oj wydu ja wydu kwietkie zbieraci,
   Jurja, Jurja, kwietkie zbieraci.
Kwietkie zbieraci, wienoczki wici;
   Jurja, Jurja, wienoczki wici.
Wienoczki wici, Jurja śpiewaci;
   Jurja, Jurja, Jurja śpiewaci!

Купальныя

(том IV, песня 8)

Soniejko, czemu Janowa noczka nie wieliczka?
Soniejko, soniejko, bo ty rano uschcdzisz.
Soniejko, soniejko, rano uschodzisz da ihrajuczy,
Soniejko, soniejko, ihrajuczy, Jana zwielicza'uczy.
Soniejko, soniejko, dziewuńka da niewyspała sie,
Soniejko, soniejko, sznure wiazała,
Soniejko, soniejko, szoukowyje,
Soniejko, soniejko, da jedwabnyje.
Soniejko, soniejko, siemu, tamu pradawała,
Soniejko, soniejko, swajmu miłomu da darawała.
Soniejko, soniejko, siemu, tamu pa try groszy,
Soniejko, soniejko, swajmu miłomu szto najcharoszszy.

Калядныя

(том I, песня 33)

Oj stuk matko stuk,
Szto to jeno tut;
Czy chto strechu razrywaje
Czy chateńku wiernie?
   Cicho synku, maroz stuczyć,
   Kaladuńku hałosić;
   Buduć blince i kaubasy
   Harełeczka z miodem.
Pojdziesz synku da susieda
Piesieńku śpiewaci;
Oj utojczas ty zabudziesz
Szto stuczeło u chaci,
   Czy toj maroz, maja matko,
   U susieda nie bywaje?
   To ja ciepier da pabiehu
   Piesieńku śpiewaci.
Niechaj synku paczekajom
Bieleńkaho świetu,
Utoj czas budzie para śpiewac
Szto Boh naradziu sie,
A ty biedny da moj synku
U toj dzień adhawieu sie.

З настаўніцкай нівы

Настаўнікі арганізатары культурнага жыцця

У зімовыя доўгія вечары моладзь на вёсцы не мае што рабіць, дык збіраецца ў сялянскіх хатах і там праводзіць свой вольны час. Часта гуляе ў карты, часта проста так сабе сядзіць. Бывае і так, што хлопцы п'юць гарэлку.

Карты, гарэлка — гэта першая цікавасць хлопцаў у вёсцы Локніца (Бельскі павет). Іншых цікаўнасцей у вёсцы няма. І так аднастайна, нецікава праходзяць доўгія зімовыя вечары.

У Локніцы ёсць чатыры настаўнікі. Ім таксама сумна і нявесела жывецца. Вось таму локніцкія настаўнікі не раз ужо задумваліся над тым, як сарганізаваць лепшае, вясёлышае, жыццё і для сябе, і для вясковай моладзі. Хацелі яны выступіць з прапановай сарганізаваць самадзейны гурток у Локніцы. Калі гэта дакладна ўсё абмеркавалі пастанавілі склікаць сход моладзі. Нажаль, першы сход не ўдаўся. Настаўнікі прышлі ў школу і доўга чакалі але моладзі не маглі дачакацца. Няўдача аднак не пагасіла ахвоты ў настаўнікаў дзейнічаць у кірунку сарганізавання культурнага жыцця ў сваёй вёсцы.

У палове снежня м. года пасля новай кароткай нарады настаўнікаў, Марыся Пучко пайшла да Любы Кучэўскай з просьбай, каб яна склікала ўсю моладзь на сход у школу. Пасля настаўніца сама асабіста заходзіла да некаторых хлопцаў і дзяўчат, і прасіла, каб абавязкова йшлі на сход. Было тады ўжо цёмна. У хатах гарэлі нафтавыя лямпы. У гэты вечар у школе таксама доўга не гасла лямпа. За сталом стаяў кіраўнік школы Язэп Зінкевіч і пераканаўча гаварыў:

— У нас, як кажуць, свет забіты дошкамі. Мы ўсе маладыя, поўныя энергіі. Чаму-ж нам усім разам не адбіваць гэтыя дошкі! Давайце будзем самі арганізаваць атракцыйнае культуральнае жыццё нашай вёскі. Прысутная моладзь якась ажывілася. Спадабалася ёй выступленне кіраўніка школы, які прапанаваў і заахвочваў, каб моладзь разам з настаўнікамі падрыхтавала некалькі кароткіх п'ес на беларускай мове.

— Маем мы — гаварыў Язэп Зінкевіч — беларускі зборнік сцэнічных твораў. Давайце прачытаем некалькі п'ес і абмяркуем, якія з іх найбольш будуць нам падыходзіць.

Моладзь выказала жаданне, каб кіраўнік школы прачытаў хаця адну беларускую п'есу. І кіраўнік школы пачаў чытаць камедыю пад загалоўкам «Пярэстая Красуля».

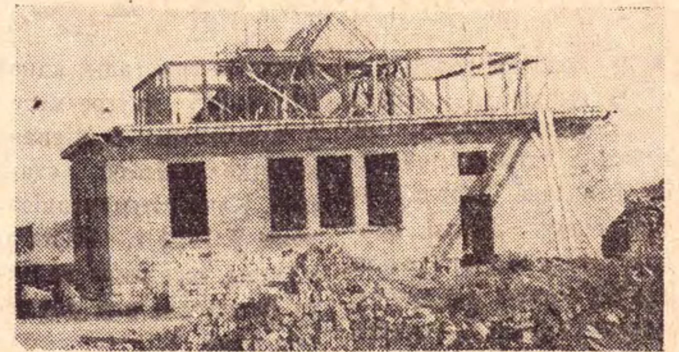
Стала ціха. Усе ўважліва слухалі і захапляліся дасціпнасцю камедыі. Моладзь адчула прыгажасць беларускай мовы і падтрымала ініцыятыву настаўнікаў адыграць дзве п'есы «Пярэстую Красулю» і «Мікітаў лапаць».

Тут-жа, на гэтым сходзе, адразу і раздзялілі ролі. Кожны з «артыстаў» атрымаў кніжачку і запэўніў прысутных, што пачне ад сённяшняга вечара вывучаць сваю ролю.

Было ўжо пазнавата, як усе задаволеныя выходзілі са школы. Асабліва прыемна было настаўнікам, што іх намаганні закончыліся, як кажуць, перамогай, таму што ўдалося ім яшчэ мацней навязаць кантакт з моладдзю, сарганізаваць яе і разам з ёю развіваць культурнае жыццё вёскі Локніца.

М. Х.

Расце новая школа

Хоць шмат новых школ пабудавана ўжо на Беласточчыне, ды ўсё яшчэ мала іх. І нярэдка дзеці на вёсках займаюцца ў, зусім не прыдатных на школу, вясковых хатах.

Напрыклад у Дашах, у Бельскім павеце, школа змяшчаецца ў некалькіх хатах. Ды гэта ўжо апошні год гэтак у Дашах.

На ўскраі вёскі расце гмах новай 7-класнай школы, у якой ужо ў наступным годзе будуць вучыцца дзеці.

Тэкст і фота — А. А.

Беларуская асвета на Сакольшчыне

14-га снежня м. г. у Саколцы адбылася павятовая канферэнцыя настаўнікаў беларускай мовы. Нельга сказаць, што дыскусія была ажыўленай. Дагэтуль праблема беларускай асветы ў гэтым павеце ўсё яшчэ заставалася амаль адкрытай.

Асноўнай цяжкасцю ў пашырэнні навучання роднай мовы з'яўляецца вельмі нізкі ўзровень нацыянальнай свядомасці мясцовага беларускага насельніцтва.

Да нядаўна прадмет беларускай мовы з'яўляўся неабавязковым наогул. Бацькі часта абыякава ставіліся да вердання іх дзяцьмі беларускай літаратурнай мовы. Неаднаразова здаралася і так, што дзяўчынка ці хлопчык не маючы ахвоты крышку больш павучыцца (асабліва ўвесну) уласнаручна пісаў прашэнні кіраўніку школы, каб звольніць яго ад прадмета беларускай мовы. Амаль заўсёды такое прашэнне і сам уласнаручна падпісваў! А і нярэдка бывала так, што бацькі аб гэтым прашэнні свайго сына ці дачкі нічога не ведалі.

Усё яшчэ адной з важнейшых перашкод у прывіванні маладому пакаленню замілавання да роднага слова з'яўляецца недастатковая колькасць беларускай дзіцячай літаратуры ў школах. Павятовы Аддзел асветы ў Саколцы закупіў нядаўна даволі многа дзіцячых выданняў. Гэта добры знак! Патрэбна спадзявацца, што пры далейшай добрай волі Аддзела асветы гэты недахоп з часам будзе выпраўлены...

Бясспрэчна, навучанне аднначасова трох моваў — польскай, беларускай і рускай — для вучня з сярэднімі здольнасцямі было досыць стамляючае. У сучасны момант гэта праблема таксама вырашана. Згодна з пастановай Міністэрства асветы, уведзены ў данай школе прадмет роднай мовы для беларускай моладзі з'яўляецца абавязковым, а прадмет рускай мовы ёсць неабавязковым. Дарэчы будзе сказаць, што ў нашых умовах такая пастанова з'яўляецца вельмі на часе цалкам слушная.

Наступная справа, якая прыцягнула асаблівую ўвагу прысутных — гэта арганізаванне курсаў беларускай мовы для дарослых.

Тут думкі былі падзелены. Наогул, ніхто сабе добра не ўяўляў, як павесці такія курсы. Аднак усе былі згодны ў тым, што трэба іх павесці ў як найбольш атракцыйнай форме.

Ясна, што такімі курсамі найлягчэй зацікавіць дарослую моладзь. Галоўнае заданне такога курса гэта перадусім навучыць роднай літаратурнай мовы. Таму абсалютна слушным было рашэнне, да сур'ёзнейшых лекцый па беларускай мове даходзіць праз арганізацыю драматычных гурткоў, гурткоў цікавай беларускай кніжкі. У выпадку змяшчэння ў «Ніве» матэрыялаў аб справах данай мясцовасці дык можна тады наладжваць супольнае чытанне беларускай газеты.

— Ад сябе, я-б дадаў, што можна-ж з не меншым зацікаўленнем праводзіць разбор сельскагаспадарчых парад, якія друкуюцца ў «Ніве». Напрыклад, ці не зацікавіў-бы многіх артыкул інж. Віталя Мірона — «Як чытаецца глебазнаўчую карту» надрукаваны ў «Ніве» ад 1-га снежня або — «Лён — вялікая крыніца даходу» змешчаны ў «Ніве» ад 8-га снежня м. г. Пры аказіі гаспадары шмат чаго даведаліся-б пра гаспадараванне на сваёй зямлі — не ўспамінаючы ўжо аб засвойванні літаратурнай мовы і тэрміналогіі, і аб узмоцненым зацікаўленні сваім родным часопісам. Падобным спосабам можна выкарыстоўваць і гістарычныя артыкулы, якія патрэбна-ж крыху шырэй растлумачыць, расказаць крыху больш вытлумачыць пэўныя гістарычныя тэрміны і г. д.

Як з гэтага вынікае, у тварэнні курсаў беларускай мовы можна надзвычай шырока выкарыстаць «Ніву» у якой заўсёды знойдзецца цікавячы людзей матэрыял.

Настаўнікам Сакольшчыны застаецца толькі пажадаць поспехаў! (ся)

Песенькі крывіцкія з-над Дзвіны

Жніўныя

(том I, песня 24)

Da u naszaha pana
Da nie dobraja sława:
Pa miesiacu żyto żali,
Pa zaram kopy kłali.
Ciomno u poli ciomno,
Badaj tamu ciemniej było,
Chto da chaty nie puszczaje,
Da na polu nas trymaje.
Da my pozno z pola idziom,
Da pryhaniataho kleniom.

Вясельныя

(том I, песня 55)

Pahledzi sie mateńka da mienie addauszy,
Da niewiestku uziauszy,
Dą ustaniesz ranińka, da nie ma kaho budzici,
Woźmiesz wiedziorko, nie ma wadzicy,
Tyż budziesz dumać, szto wałe pahnała;
Da twaje wałe stajać u chlewie:
Da twajo dzicia u czużoj staranie!
Pastuszkie iduć, ty budziesz pytaci;
Jeny tabie maja mateńko, nie buduć kazaci·
Da woliki pryduć, da mienie nie budzie;
Da tabie mąja mateńka, horszy żal budzie.

Купалныя

(том II, песня 65)

Zwała Kupałka Illu na ihryszcza:
Chadzi Illiszcza, ka mnie na ihryszcza
Nimaju czasu Kupałaczka,
Hetu usiu noczku mnie nada nie-spacł,
Żyta pilnawaci;
Kab źmija załomau nie łamała,
U życie kareńnia nie kapała,
U karou małoki ni adbirała.
Adbiary Boża tamu ruczki, nożki,
Sa łba woczki!

Жніўныя

(том III, песня 10)

Panoczyk, panoczyk rachuj sia z nami,
Płaciż, płaciż choć talarami;
Da myż twaju niuku zżynali,
Da my swaju siłu spacierali.
Sława da i sława panoczyk twaja.
Da j pjana, da j pjana tałaka twaja.
Da uczyniu, uczyniu panoczyk sławu,
Papiu, papiu ta'aku swaju.
Szczakotała saroka na tyczynce siedziuczy,
Na tyczynce siedziuczy, na chmielinku hledziuczy.
Pachwaliu sie panoczyk z panieju siedziuczy:
Papaiu żniejeczek z dubowaj boczaczki,
Z dubowaj boczaczki, z załatoj czaraczki

Вясельныя

(том III, песня 27)

Adczyni mamuchna nowyj dwor,
Wot tabie niewiestka, jak jawor
Adczyni mamuchna wakonca,
Wot tabie niewiestka, jak sonca.
Zapali świeczku, dziaciom na ustreczku:
Pierszoje radzonoje, druhoje sużonoje.

Хрэсьбінскія

Chtoż u nas u połazie leżyć?
Piokałka nasza da u połazie leżyć.
Da zażydała wiszniowaho soku;
Syszczycie majho Chwiedorka s toku,
Niechaj dabudzieć wiszniowaho soku. —
Pytajecca, da chtoż to radziu sia?
Kali syn radziusia, ja i soku dabudu;
Kali daczuszka, wadzicoj adbudu.
Kali syn radziusia, słaulon horad staulu;
Kali daczuszka, ja-j szacier nie spraulu.

Калыханкі

(том III, песня 29)

Luli, luli, luli, prylacieli kury;
Sieli na warociach, u czyrwonych bociach;
Stali sykataci, szto dziciaci daci.
Ni bobu karobu, ni harochu trochu,
Ni kałapień czarapień, ni jaczmieniu żmieniu;
Kania waranoho, byka paławoho,
Ciałuszku rabuszku, dziciaci na juszku.

Эфірныя знаёмствы

З кожным годам маем штораз больш вынаходстваў. У сувязі з гэтым змяняецца і жыццё народаў усяго свету. Людзі, пражываючыя нават вельмі далёка адны ад другіх, могуць наладзіць сувязь і вельмі хутка паразумецца. Усё больш пашыраюцца на свеце сувязі пры дапамозе радыёстанцый на кароткіх хвалях. У кожнай дзяржаве з'яўляецца штораз больш клубаў радыёаматараў і асоб, якія маюць свае ўласныя індывідуальныя малыя радыёстанцыі.

Беластоцкі кароткахвалёвы клуб існуе яшчэ няцэлых тры гады, аднак ужо заняў другое месца ў сусветным чэмпіянаце кароткахвалёвых станцый. Клуб гэты арганізаваны ў 1954 г. Радыёаматары тры гады заўзята працавалі над радыёстанцыяй.

У студзені 1955 года кароткахвалёвая станцыя, моцы 400 ват падала свае першыя сігналы, зашыфраваныя скарачэннем СР4КАІ. З таго часу кароткахвалявікі наладзілі сувязь з 60 краінамі ў розных кутках зямнога шара, і ўсімі дзяржавамі Еўропы, краінамі далёкай Азіі, Поўднёвай і Поўночнай Амерыкі, Афрыкі, Аўстраліі. Кожная размова з далёкім невядомым другам сцвярджаецца спецыяльнай паштоўкай данай кароткахвалёвай станцыі.

Радыёаматары, працуючыя на кароткахвалёвых станцыях паслугоўваюцца знакамі і літарамі — гэта іх міжнародная мова.

Апрача кароткахвалёвай станцыі клуба, у Беластоку працуюць таксама 4 індывідуальныя станцыі з моцай 50 ват. У стадыі пабудовы знаходзіцца 5 новых станцый.

Такія радыёаматары, як Зыгмунт Герлоўскі, Тадэўш Кендзёра, Тадэўш Нетупскі і Тадэўш Жукоўскі, якія маюць уласныя станцыі, з'яўляюцца аднымі з выдатнейшых радыёаматараў не толькі ў Польшчы, але і ў свеце. Герлоўскі з'яўляецца віцэ-майстрам у галіне сусветнага чэмпіяната радыёаматараў.

Блізкая і сардэчная дружба аб'ядноўвае беластоцкіх радыёаматараў з радыёаматарамі Беларусі і СССР. Асабліва цікавым з'яўляецца супрацоўніцтва з кароткахвалёвымі станцыямі ў Віцебску.

Аўтару гэтай карэспандэнцыі беластоцкія радыёаматары расказалі некалькі цікавых падзей з іх працы ў эфіры. Тэк, напрыклад, аднойчы адзін з беластоцкіх радыёаматараў пачуў захварэў. З'явілася неабходнасць атрымаць лякарства са Швейцарыі. Наладжана сувязь з невядомым радыёаматарам у Швейцарыі, які мог-бы прыслаць патрэбнае лякарства. Праз некалькі дзён лякарства са Швейцарыі апынулася ў Беластоку. — Чалавек быў уратаваны.

А вось яшчэ іншы выпадак. З Калумбіі выехаў адзін чалавек у Англію, дзе цяжка захварэў і апынуўся ў бальніцы. Дачка яго намагалася наладзіць сувязь пры помачы радыёстанцыі з Англіяй, каб даведацца аб стане здароўя бацькі. Аднак ёй не ўдалося гэта. У гэты самы час яна наладзіла сувязь з Беластоцкімі радыёаматарамі, якія згадзіліся ёй дапамагчы. Нашыя радыёаматары наладзілі сувязь з Англіяй, адшукалі бацьку калумбійкі і паведамілі аб стане здароўя хворага.

Беластоцкія радыёаматары маглі-б значна больш расказаць аб такіх падзеях.

Трэба адзначыць, што Клуб радыёаматараў у Беластоку ўносіць свой сур'ёзны ўклад у развіццё Беластоцкага тэлебачання. Спецыяльны апарат і спецыяльная антэна, памагаюць прымаць тэлевізійныя перадачы з Італіі, Парыжа, Масквы і, зразумела, Варшавы.

У Беластоку праектуецца пабудова тэлевізійнай станцыі - рэле.

Кожны дзень беластоцкія кароткахвалёвыя станцыі высылаюць у шырокі свет свае сігналы. Праз эфір знаёмяцца людзі, наладжваюць сяброўства, абменьваюцца дасягненнямі.

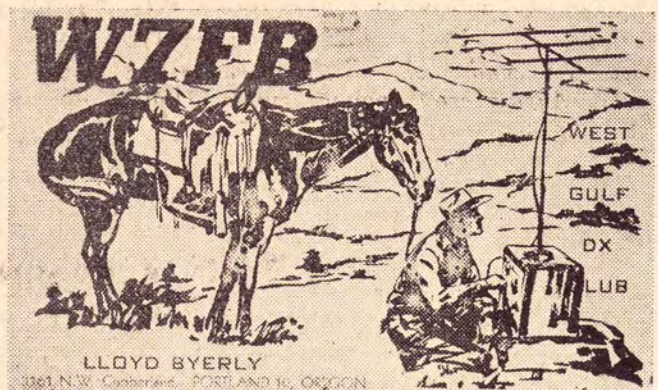
Усё гэта спрыяе збліжэнню людзей розных рас і поглядаў.

Усім радыёаматарам у Беластоку і ва ўсім свеце перасылаем прывітанне — «73» — што у мове «кароткахвалёўцаў» азначае «найлепшыя пажаданні».

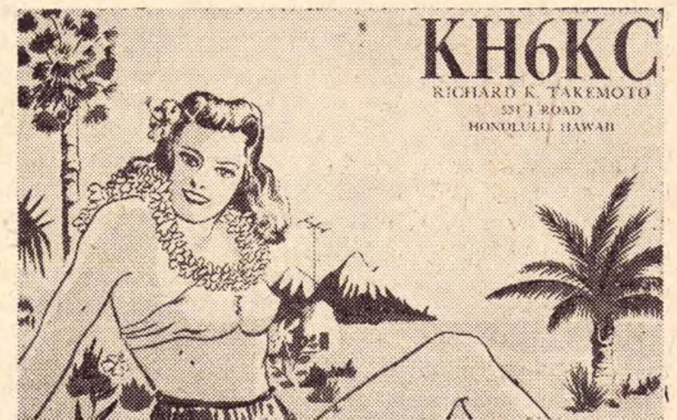
А. АМІЛЬЯНОВІЧ

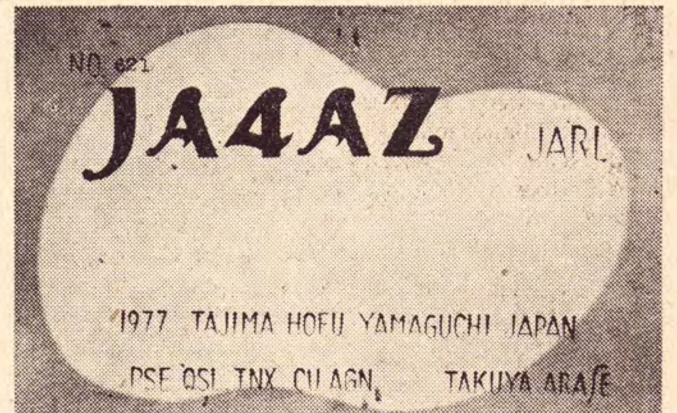
Гэтая картка прыйшла з Беларусі, з Бабруйска і з'яўляецца доказам, што кароткахвалёвая станцыя ў Беластоцку правяла размову з беларускім апаратарам.

А гэта картка з ЗША. Нейкі Лёйд Берлі з Портлянда піша аб сустрэчы ў эфіры з беластоцкім радыёаматарам.

Гавайскія астравы. Цудоўная прырода, гавайскія гітары і чароўныя жанчыны — усё гэта нагадвае заўсёды прыгожы архіпелаг на далёкім, Ціхім акіяне. І вось з гэтымі астравамі беластоцкія радыёаматары вядуць свае размовы. Аб гэтым гаворыць картка з Ганалулу.

А вось картка з далёкай Японіі. І да яе дайшоў голас з Беластока.

Гарачая далёкая Афрыка, львы, бегемоты, насарогі. Нават і туды, да спаленай сонцам Кеніі, дабраліся беластоцкія радыёаматары.

Парасчыны мары

(Працяг са стар. 3).

аб чым марыла Параска. З цягам часу ўсё больш гінулі гэтыя надзеі.

Цяжкае сялянскае жыццё ў глухой забітай вёсачцы. Далёка ад дарог, горада. Тут чалавек на чалавека воўкам глядзіць, ніхто табе не спагадае ў няшчасці, кожны толькі глядзіць каб як найбольш сабе выцiснуць з гэтага засохшага жыцця нядолі, а то й другому з зубоў вырве.

— Аззе-ж гэта ён прапаў, — схамянулася Параска. Мабыць зноў недзе самагонку хлепча. Ах горанька, ты маё гора, — бедавала Параска — зноў будзе бяда, як прыдзе п'яны.

Нібы ў адказ на яе думкі, адчыніліся дзверы і ў хату хістаючыся, з расхудлачанай галавой, увайшоў Мікіта. Ён не зачыняючы дзвярэй ступіў некалькі крокаў і затрымаўшыся ўтарапіўся дзікімі вачыма на жонку.

— Дзверы хоць зачыніў-бы — а то бач, дзіця ў калысцы, холадна-ж. — ціха прамовіла Параска.

— Я вось табе зяпы зачыню, калі хочаш, гадаўка! — прабурчэў Мікіта і нібы мядзведзь у бярлогу, не распранаючыся ўваліўся ў ложак.

Параска ўстала і зачыніўшы дзверы зноў прысела да кудзелі.

— Ну і чаго расселася, як квактуха на яйках?! Разбуй! — прахрыпеў Мікіта, працягваючы з ложка ногі, абутыя ў аблепленыя балотам пасталы.

Параска скулілася ля ложка і дрыжачымі рукамі пачала раззязваць закручаныя вакол яго ног аборы.

— Хутчэй гадаўка — ускіпеў Мікіта і з размаху сунуў нагой проста ў твар Параскі. Яна пярэкідам паляцела і моцна стукнулася галавой аб калыску. З перахіленай калыскі разам з абарваўшайся міскай з вадой, выпала перапалоханае дзіцё і пачало прарэзліва вішчаць.

Параска схапіўшы на рукі дзяўчынку загаласіла і выбягла з хаты. З разбітых яе губоў чырвонай стужачкай цякла кроў. Параска плачучы, нейк сама - сабой накіравалася ў вёску.

— Ну што, мабыць зноў Мікіта заглянуў табе ў нюхаўку, —пачула яна насмешлівы голас, мінаючы хату суседа.

— Га, га, га — ото дагадзіў, га, га, га, — нёсся за ёю грубы голас суседа Сцяпана.

— І каму-ж тут пажаліцца, — думала ідучы Параска, каму выказаць сваё гора. Амаль у кожнай жанчыны ў вёсцы ёсць нешта сваё, што мучыць не толькі адну. У кожнай хаце ёсць свае ўласныя сямейныя сваркі і непрыемнасці.

Параска дайшла да сярэдзіны вуліцы. Тут каля хаты Міхася Сыча сабраўся натоўп людзей, пераважна жанчыны.

— Пэўна б'юцца ці сварацца — падумала Параска. Падыйшла бліжэй.

— Што тут дзеецца? — пацікавілася.

— Ды гэта з горада прыехала нейкая лахудра, зашапляніла бабулька Альжуха. — Па вёсках цёгаецца у ганавіцах — агіда! Кумпякамі трасе, бясстыдніца, ды яшчэ падгаворвае на нешта: не гэтак, кажа, жыць трэба, як мы жывем... Цьфу, гадаўка — за каўтуны пацёгаць-бы такую, — узлавалася бабулька.

Параска заглянула ў акно. У хаце бітком было набіта жанчын За сталом сядзела ўжо немаладая, гарадскога выгляду жанчына і нешта горача гаварыла.

Параска праціснулася ў хату.

Жанчына гаварыла аб магчымасцях выйсця з цемнаты, з тае горкасці, якой поўна ў цяжкім жыцці вясковай жанчыны.

На гэтым-жа сходзе арганізавана гуртох Лігі Жанчын і апрацавана план яго дзейнасці. Перадусім пастаноўлена ліквідаваць непісьменнасць сярод вясковых жанчын. У гэтым прыйшла з дапамогай настаўніца. Яна забавязалася арганізаваць вечаровую школу. На доўгія зімовыя вечары вырашана арганізаваць курс кроію і шыцця. Вельмі ён прыдасцца ў штодзённым жыцці кожнай вясковай жанчыны.

На весну пастаноўлена ў вёсцы арганізаваць дзіцячыя яслі. Яны-ж вельмі дапамогуць жанчынам падчас гарачкі летніх работ. На гэтым-жа сходзе паклікана да жыцця спецыяльную камісію да барацьбы з алкагалізмам. У першую чаргу камісія пастанавіла пры дапамозе міліцыі, выдаць упартую барацьбу самагоншчыкам.

Ужо было вельмі позна, калі Параска, член прыдлення гуртка Лігі Жанчын, вярталася дамоў і не думала больш аб адзіноцтве.

В. БАРШЧЭЎСКІ

Лічбы і факты

Развіццё электрыфікацыі на Беласточчыне

З кожным годам развіваецца электрыфікацыя Беласточчыны. Электрычны ток цяпер даходзіць да заняпалых калісь закуткаў, і раз'ясняе сялянскія хаты.

Калі перад вайной на Беласточчыне было ўсяго толькі 18 мясцовасцей электрыфікаваных, то зараз электрычны ток даходзіць ужо да 795 вёсак.

Мінулым годам найбольшае насіленне электрыфікацыйных работ было ў Бельскім, Гайнаўскім і Элцкім паветах. Напрыклад: Гайнаўскі павет ужо электрыфікавана ў 40 прац., а Элцкі — ў 50 прац.

У гэтым годзе электрыфікацыя найбольш будзе праведзена ў Сакольскім, Семятыцкім, Дуброўскім і іншых паветах.

Сход у Малінніках

У канцы снежня мінулага года прадстаўнікі Бельскага аддзела БГ-КТ арганізавалі сход у вёсцы Маліннікі.

Вядома, людзі ў вёсцы не так ужо ахвотна ходзяць на грамадскія сходы. Аднак калі ў Малінніках пайшла вестка, што гэты сход будзе на беларускія тэмы, дык большасць жыхароў вёскі з ахвотай прыйшла.

Школьная зала запоўнілася сялянамі. На сход выбрана дэлегатаў на паятовы з'езд БГ-КТ.

Сяляне вельмі сардэчна прывіталі прысутных на сходзе студэнтаў Кафедры беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце. А калі студэнты праспявалі некалькі беларускіх песень і прадэкламавалі вершы (асабліва верш «Мужык» — Янкі Купалы), дык воплескам не было канца.

Некаторыя старэйшыя сяляне чуючы першы раз гэты верш, вельмі ім захапіліся, гаварылі, што: — нейк зусім іначш пачало ў іх «сэрца біць».

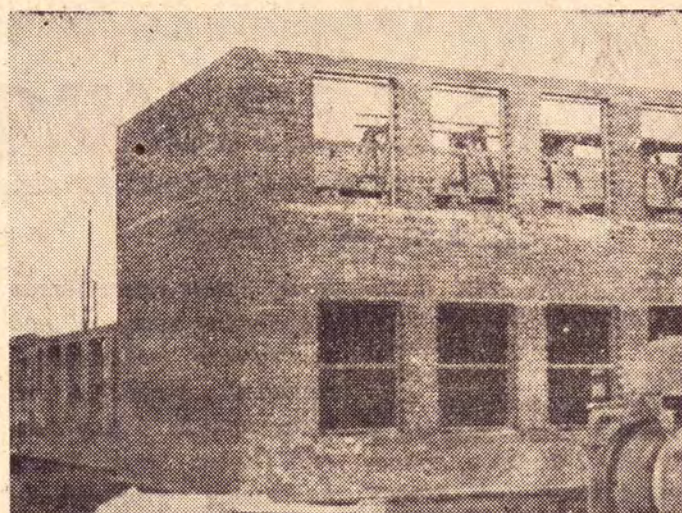
У Малінніках вельмі добра таксама развіваецца культурная дзейнасць.

Нядаўна моладзь падгатавала дзве тэатральныя пастаноўкі: «Мікітаў лапаць» і «Пярэстая Красуля».

З гэтымі пастаноўкамі моладзь з Маліннікаў будзе выступаць і ў іншых вёсках.

С. К.
Маліннікі

Расце новая школа

На Беласточчыне будуецца штораз больш новых школ. Дзеці і настаўнікі пакідаюць старыя курныя хаты (дагэтуляшнія школы!) і пераходзяць у новыя светлыя памяшканні.

Так напрыклад: у Нурцы — пасёлку, Семятыцкі павет, у 1958 годзе будзе здадзены ў карыстанне насельніцтва новы вялікі школьны будынак.

На здымку: фрагмент будынка новай школы.

Выбары! Выбары!

Скрынка запытанняў і адказаў

ЧЫТАЧ А. А. з Бельскага павета пытае: «На колькі кандыдатаў трэба галасаваць?»

АДКАЗВАЕМ: Выбаршчык галасуе на толькі кандыдатаў, колькі радных мае быць выбрана ў данай выбарчай акрузе. Прозвішча кандыдатаў, якім хоча аддаць свой голас — не скрэслівае. Калі выбаршчык пакіне на выбарчым лістку больш кандыдатаў, чым у данай выбарчай акрузе маецца кандыдатаў, тады будзе лічыцца, што аддаў голас за тых нескрэсленых кандыдатаў, прозвішчы якіх знаходзяцца на выбарчых лістках у першай чарзе.

Калі выбаршчык дапіша дадатковыя прозвішчы, або зробіць іншыя допісы, выбарчы лісток не траціць важнасці.

Беластоцкія гаршкі славяцца ва ўсім свеце, толькі...

На Міжнародную выстаўку рамяства, якая адбылася ў Манахіюм, былі высланы керамічныя вырабы беластоцкіх ганчароў, а асабліва гайнаўскіх рамеснікаў.

Такія экспанаты, як збанкі «гладышкі — сівакі» — міскі, попяльнічкі, фляконы, зязюлькі — цешыліся вялікім зацікаўленнем сярод замежных гандлёўцаў, аб чым сведчыць факт, што ўсе прысланыя на выстаўку экспанаты былі імі закуплены.

Мала гэтага, замежнікі хацелі-б атрымаць ад нашых ганчароў больш такіх вырабаў. Але што-ж, калі такія мастакі, як Уладзімір Гладскі з Кляшчэляў не могуць атрымаць патрэбнага апалу.

А шкада, такім спосабам можна было-б замяніць гліну на... золата.

Р.

Укралі смерць

Каляды — гэта стары звычай, які перадаецца з пакалення ў пакаленне.

У Белавежы так ужо прынялося, што наймалодшыя сярод моладзі на каляды робяць звязду і ідуць калядаваць. Звычай гэта цудоўны, ён падтрымоўвае нашую народную традыцыю. Нажаль ёсць і горшы звычай у Белавежы. Калі малодшыя зойдуць у хату і спяваюць калядныя песні, тады старэйшыя, з ліхтарыкамі ў руках «шукаюць» у сенях і каморах што-бы «сцягнуць».

Так было і ў гэтыя каляды. У адной хаце старэйшыя «каляднікі» ўкралі літроўку дэнатуры. Падумалі, што гэта звычайны шпірт. Разбавілі яго вадой і выпілі поўлітра. Другое поўлітра аставілі, як гаварылі, на Новы Год. Гэта іх уратавала ад немінучай смерці.

Аднак не ўсіх. Семнаццацігадовы хлапчук, Жэня Семенюк, атруціўшыся дэнатурай, у страшных мучэннях памёр. Пяць яго таварышаў адвезена ў бальніцу ў Гайнаўку. Дактары змагаюцца за ўратаванне іх жыцця.

Мо' гэты прыклад адвучыць старэйшых «каляднікаў» — ад такога «калядавання».

М. Т.

ПЕТР ТЭЛЕНТЭЮК — КАМЕНЬ. — Радзім справу Вашу накіраваць у суд.

УЛАДЗІМІР РУДЗЬ. — Дзякуем за ліст. Матэрыялы выкарыстаем.

А. ХАРКЕВІЧ — НОВАКОРНІН. — Справу выяснім лістоўна. Дзякуем за пажаданні.

ЛЕЎКА ЧОРНЫ — БЕЛАСТОК. — Зайдзіце ў рэдакцыю. Справа пільная.

І. С. — Дзякуем за ліст і пажаданні. Пішыце да нас часцей.

Ці спраўдзіў ужо сваё прозвішча ў выбарчым спісе?

Толькі для закаханых

Сардэчныя тайны

Маю вялікі клопат, і хто ведае, ці напісала-б непрачытаўшы твоіх парад, дарагое «Сэрцайка».

Жыву на вёсцы, маю 21 гадоў. Праз доўгі час дружыла з Алёшай — хлопцам з нашай вёскі. Любілі мы адно аднаго, прывыклі да сябе, здавалася, няма сілы якая-б нас разлучыла. Бацькі нашы лічылі, што я і Алёша абавязкова пажэнімся. Але ў жыцці па-рознаму бывае. Вось і ў нас ад нейкага часу ўсё перамянілася. Год таму Алёша стаў працаваць у Беластоку на будове, даязджаючы штодзень на працу.

Нядаўна аказалася, што я цяжарная. Сказала я аб гэтым Алёшы і думала, — хутчэй пажэнімся, але ён абурыўся на мяне і сказаў, што трэба зрабіць усё магчымае, каб не было дзіцяці. Хацела яшчэ некалькі разоў паразмаўляць з ім аб гэтым, але Алёша ўсё не хацеў, проста ўцякаў ад мяне, а нарэшце сказаў, што цяпер не можа жаніцца, і што дзіця нам цалкам непатрэбнае.

Пасля таго вырашыла я паразмаўляць з бацькамі. Але і яго і мае бацькі абурыліся на мяне, вызвалі ад розных і ўсю віну зляжылі на мяне. Толькі я ўсяму вінавата, а на Алёшу ніхто ані слова.

Што рабіць? Алёша нават не хоча сустракацца са мною. Чула, што мае нейкую дзяўчыну ў Беластоку. Бацькі і знаёмыя ўбіваюць мне жыццё.

Як выйсці з майго становішча?

НІНА М.
Беластоцкі павет

ДАРАГАЯ НІНАЧКА! Сапраўды, цяжка Табе перажываць, але не трэба так песімістычна глядзець на ўсё. Аляксей зрабіў Табе вялікую крыўду, пакінуўшы ў такім стане. Але Табе цяпер перш за ўсё патрэбны спакой. Кепска Табе на вёсцы, паедзь да сваякоў, што як пішаш, аказваюць спачуванне і пабудзь там, аж пакуль дзіцё народзіцца.

Калі будзеш мець дзіцё, накіруй справу ў суд, а суд несумненна адсудзіць аліменты.

Сёння няма дзяцей лепшых і горшых. Дзеці незаконныя карыстаюцца такімі-ж правамі, што і законныя.

Будучы ў Беластоку не забудзь зайсці да доктара.

Ты — маладая дзяўчына, знойдзеш яшчэ добрага чалавека, які зразумее Цябе, палюбіць, пажэніцеся і будзеш шчаслівая.

СЭРЦАЙКА

Варшаўскі рускі тэатр у Беластоку

20 студзеня 1958 г. наведае Беласток Рускі тэатр з Варшавы, які выступіць з пастаноўкай п'есы Астроўскага «Беднасць не загана». Спектакль адбудзецца ў тэатры ім. Венгеркі ў 17.00 і 19.00 гадзіне.

Білеты можна купіць у тэатры ім. Венгеркі, у Орбісе, а таксама ў памяшканні Рускага культурна - асветнага таварыства, якое знаходзіцца ў будынку ТПП-Р, II паверх, пакой №4.

Акрамя выступлення ў Беластоку Рускі тэатр выедзе ў Гайнаўку, дзе выступіць на сцэне ў «Доме гурніка». Білеты можна купіць у касе «Дома гурніка».

Замест мукі мелюць грошы

У Гарадку, Беластоцкі павет, стаяў знішчаны вялізны будынак. У 1949 г. Мельнічнае прадпрыемства прыступіла да рамонту будынка з мэтай выкарыстання яго на млын. Пасля нейкага часу спынена рамонт, тое ізноў паноўлена, нарэшце вясною будынак быў гатовы. Прывезена патрэбныя абсталяванні і... І на гэтым усё закончылася.

Машыны ўжо 5 год (?!) стаяць на панадворку. Мабыць многа грошай выкарыстана і няма цяпер сродкаў на далейшыя працы. А стары млын — адзіны на ваколіцу — ужо амаль зусім нядзейны. Толькі адзін камень працуе, да таго будынак, даўно не рамантаваны — толькі глядзець як рыне. У дажджлівае надвор'е ў памешканні млына такое-ж балота, як і на панадворку. Людзі ездзяць за дзесяткі кілометраў малоць збожжа.

Ходзяць чуткі, што на працягу гэтага перыяду часу ўжо некалькі разоў перааправоўваліся планы пабудовы новага млына, што каштавала гэта некалькі дзесяткаў тысяч злоты. Як бачым з гэтага, мелецца! Ды не збожжа, а дзяржаўныя грошы мелюцца ў руках «ініцыятыўных» кіраўнікоў з Мельнічна прадпрыемства. (ао)

Кнігі у новым годзе

Беларускае дзяржаўнае выдавецтва ў Мінску — адно з буйнейшых выдавецтваў краіны. Яно штогод выпускае з друку мільёны экземпляраў палітычнай, сельскагаспадарчай, мастацкай літаратуры. Большая частка прадукцыі друкуецца на беларускай мове.

У гэтым годзе план выдання літаратуры ў параўнанні з мінулым годам значна павялічан. Вось, напрыклад, рэдакцыя мастацкай літаратуры. Тут будзе выдадзена 127 розных назваў агульным аб'ёмам у 1.253 друкаваных аркушы.

Якія-ж творы будуць выдадзены?

Перш за ўсё неабходна ўказаць на зборы твораў вядомых беларускіх пісьменнікаў: А. Александровіча, П. Галаванава, В. Дуніна - Марцінкевіча, Я. Коласа, Я. Купалы, М. Чарота. Рэдакцыя працуе над рукапісамі рамана «Даль палявая» Т. Хадкевіча, «Юнацтва ў дарозе» Р. Сабаленкі, зборамі вершаў В. Віткі, А. Вялюгіна, П. Панчанкі.

Запланаваны выданні п'ес і літаратурна - крытычных зборнікаў. Сярод п'ес — «Людзі і д'яблы» К. Крапівы, «Не верце цішыні» І. Шамякіна, «Ранняе світанне» А. Бачылы, крытычныя зборнікі Г. Бярозкіна, С. Майхровіча, А. Есакова і інш.

Будуць выдадзены таксама кнігі пісьменнікаў народаў СССР і краін народнай дэмакратыі. У перакладзе на беларускую мову чытачы атрымаюць «Грамадзяне» К. Брандыса, «Лясныя доды» В. Трапачынскай - Агарковай, «Чалавек і яго імя» А. Зэгерс і інш.

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA“

Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego nr 1. tel 25-89

Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce z siedziba w Białymstoku.

Wydawca RSW „Prasa“ Redaguje Kolegium

Warunki orenumeraty:
Miesiecznie — 2.40 zł
Kwartalnie — 7.20 zł.
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28.80 zł

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białym stoku dla PUPiK „Ruch“

Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki okres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma

Prenumerate na „Niwe“ przyjmuja również wszystkie urzedy pocztowe i listonosze w całym kraju

Należność na prenumerate za granica wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch“ Warszawa

BZG Nkt 1-250 E — 2 —

„Тота — лётак"

Падумайце ано, дарагія грамадзяне, дванаццаць мільёнаў купонаў «тота-лётка» высылаюць людзі штотыдзень. Займаюцца гэтай гульнёй у горадзе і ў вёсцы, дарослыя і дзеці — кожны стараецца за 10 злоты зрабіцца мільянерам.

Займаюцца гэтым людзі, бо ў кожнага надзея ў сэрцы — выйгрышам жыццё сваё лягчэйшым зрабіць. Бо кожны чалавек хоча жыць лепш.

Нядаўна рэпарцёр «Тота» размаўляў з артыстам Тадэвушам Фіейскім — выканаўцам галоўнай ролі ў фільме «Каралеш пана Анатоля». На пытанне рэпарцёра: «Чаму «тота - лётак» завaявоў сімпатыю й артыстаў?» Фіейскі адказаў: «Не знаю як у каго, а й мяне з прычыны хранічнага недахопу грошаў».

Гэты, менавіта, пастаянны недахоп грошай падштурхнуў мяне шукаць чарэйнага шчасця: купіў купон «тота-лётка» і сумленна працаваў над згадваннем выйгрышн' нумараў. Змучыўся як конь, пакуль блыху злавіў. Потым гэтую блыху на купон «тота-лётка» пусціў. Па якіх лічбах блыха скакала, тыя нумары я і перакрэсліў. Клетачка закладу маленькая і блыха для гэтай справы павінна быць інтэлігентная.

Нядаўна адзін шчаслівец у Гіжыцку выйграў мільён, ды ён па іншаму граў. На купон кінуў шэсць пшанічных зярнят і на гэтых нумарах выйграў. Падобная сістэма да дабра не давядзе. на пшаніцу могуць цэны ўзрасці.

З блыхой цяжэй. ды выгадней. Калі прайграю, то падкіну гэтую блыху дырэктару «тота-лётка» Няхай грызе яго, праклятая!

Дзядзька Лявонь

— Каторая гадзіна?
— За 5 дванаццатая!

Рыс. А. Гжэсь

Прагаварылася

Дзяўчына: — Аб чым так задумаўся, золатца?

Дзяцюк: — А ўсё-ж аб тым самым, што і ты, душачка.

Дзяўчына: — Фэ. як табе не сорамна!?

Кароткія жарты

Адзін чалавек скардзіўся:

— Ну і суседзі ў мяне, адно гора.

— Што, вельмі дакучаюць?

— Не, пазбягаюць.

* * *

— Па якасці матэрыял здаецца, нядрэнны, толькі вось узоры мне не падабаюцца.

— А вы не хвалюйцеся, адзін раз памыеце, і ўзоры сыйдуць.

* * *

Поезд так рэзка затармазіў, што мужчына, які ляжаў на верхняй лаўцы, зваліўся ўніз. Падняўся ён, пачухаў патыліцу ды і кажа:

— Вось дык пляснуўся, аж поезд спыніўся.

* * *

— Што гэта сталася з нашым Пракопам: ад леташняга года ў лазні не быў, а гэта як на вяселле прыбраўся.

— Ды ён пчол ідзе падглядаць, а яны брудных людзей джаляць.

Дасціпная жонка

Муж: — Добрая гаспадыня! У адной сарочцы абдзёрты правы рукаў, а ў другой няма левага!

Жонка: — Вялікая важнасць! Надзень абедзве, то і будуць абодва рукавы!

* * *

Суддзя (да абвінавачанага): — Чаго-ж ты прыйшоў сюды з калом?

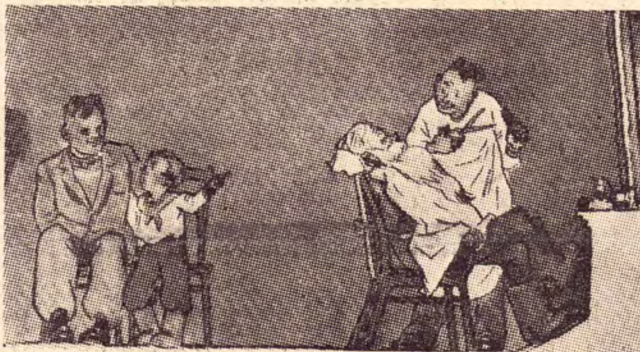
Абвінавачаны: — Мне адвакат мой загадаў, каб я забраў у суд «сродкі сваёй абароны».

Настаўнік да вучня: — Чаму не сказаў мне добры озень?

— Перапрашаю, але дождж падае...

Рыс. Маславецкі

— Глянь, тата. Дзеда-Мароза стрыгуць! Якжа ён без барады на ёлкі пакажоцца?

1. Волкава.

Вясельная вечарынка

Семяноўка, велька вёска,
Маладзёжы многа ў ёй.
Тут вяселле адбылося
У дзяўчыны маладой.

А дзяўчына на вяселле
Музыканта прывяла,
Каб вясельна вечарынка
Весялейшаю была.

Завялі ў святліцу граці,
Маладзёжы нашай шмат,
Усе па-п'янаму гавораць:
Мой дружок, сваток, мой брат.

Усе танцуюць і гамоняць,
Там крычаць, —
Там б'юць, —
Там гоняць!

Дзеўкі часу каб не траціць,
Адна другу з злосці хваціць
І танцуюць хутка ў круг.
Потым чыкілдых і... грух!

Танцавалі аж да рана,
Ні вядома ці ўсе,
Можа хтосьці неўдана
У куточку прасядзеў.

На расходку музыкантам
Заказалі польку граць,
А дзяўчат было ўжо мала,
Не было з кім танцаваць.

Так ў нас гульні адбыліся.
Вочы ўсіх пападпухалі!
Ці з таго што папіліся?
Ці з таго, што танцавалі?

ВЕРА БУЙКА
(Семяноўка)

Як Карпусь смерць ашукаць хацеў

(Народная казка)

У невялікай вёсцы, блізка каля лесу, жыў небагаты гаспадар, называўся Карпусь Панцелімонавіч Шнурочак Гэты гаспадар меў жонку і дзевяцёра дзяцей, былі хлапчукі і дзяўчынкі. Але ў вёсцы, не толькі ў сваёй, але і паблізасці ў суседніх, быў пасмешышчам, як нарадзіўся ў яго дзесяты хлопчык, то ён не мог знайсці кумы, бо ўсе, якія ўжо былі яго кумамі смяяліся вельмі.

Хлопчыка трэба хрысціць кума ён мае, парабка суседняга гаспадара, які не ўважаў на смех і ішоў кумаваць, але кумы Карпусь не нойдзе, бо ніякая, ні дзяўчына, ні замужняя, не хочуць ісці да яго ў кумы.

І вось з гэтага жалю Карпусь у позні вечар пайшоў шукаць куму на далейшую вёску. Трэба было ісці праз лес да гасцінца, дзе стаяў крыж. Толькі што выйшаў на гасцінец, бачыць робіцца святло.

Астанавіўся і прыглядаецца. У багатай карэце едзе пышная пані. Заўважыўшы Карпуся затрымала карэту і пытае яго, хто ён такі і чаго так позна ноччу ў лесе ходзіць. Ён кажа ёй, што ідзе ў чужыя вёскі шукаць кумку. Тады яна кажа: вяртайся дадому, я буду ў цябе кумою, але глядзі каб заўтра ў восім гадзін быў у бацюшкі, унь у гэтым сяле вялікім, я туды еду.

Карпусь не павярыў пані і думае: яна з мяне толькі смяецца, і перайшоўшы гасцінец паспрабаваў ісці далей, але была такая цемра, што ён гадлём чуць сабе вачэй не выдраў і вярнуўся дадому. Увайшоў дахаты, а жонка пытае: — Як, ці знайшоў куму? Ён ёй усё расказвае. Што гасцінцам ехала пышная пані і сказала, што яна будзе кумою. Тагды як напусціцца на яго жонка.

— Ах ты дурань чортаў, каб це скруціла, ці-ж такая пані захоча быць тваею кумою! Палеглі спаць. Карпусю не спіцца. Ён раненька пабег да таго сяла, дзе пані сказала, пераканацца ці не абманула. Толькі, што ўвайшоў на папоўскі дзядзінец, бачыць, што есць пані. Хуценька вярнуўся і з кумам схапілі дзіцятко і панeслі да пані.

Дзіцятко ахрысцілі імям Веніямін. Пані дала кумаві вялікі мяшок з падарункамі для кумы, маццеры, а кума Карпуся затрымала, бо ён паедзе з ёю туды, дзе учора спаткаліся. Селі і паехалі. Як пад'ехалі да крыжа, яна затрымала карэту і яны выйшлі. Тады яна яму кажа: от што кумок, я цябе зраблю багатым, толькі рабі так, як я табе скажу, а цяпер упадзі на калені і перад крыжам прысягні, што нікому не скажаш гэтага сакрэту. Ён прысягнуў.

Тагды яна яму кажа: — Ты пачнеш лечыць людзей. Як зойдзеш да хворага, то глядзі, як убачыш маю цень у нагах хворага, то ён будзе жыць, а як у галаве, то памрэ за рок часу. Ты, кумок, будзеш багаты. Сказала яшчэ, каб на Вялікдзень, на першы дзень, рано з хрэснікам быў у крыжа, бо яна іх павязе да сябе ў госці.

— А цяпер ідзі да сваёй хаты — сказала на развітанне і паехала.

Прыйшоўшы дахаты, ён убачыў, што ўсе вясёлыя і п'юць віно і закусваюць сма... ...ўсё было пані кумы. Ажно дахаты ўскакуе хлопчык суседа, які там быў, і кажа:

Хутчэй ідзеце, тату, дахаты, бо наш хлопец пры смерці. Так яно і было. Але прыйшлі па Карпуся. Карпусь прышоў і глядзіць, што ў хворага цень у нагах. Тады кажа, што ён зараз будзе здароў. Узяў яго за руку і хлапец пабег на двор падскокваючы.

Гэта разышлося вельмі хутка па ўсёй аколіцы, нават і па гарадам.

І вось незадоўга глядзіць Карпусь, што пад'язджае пад яго хатку пралетка і выходзіць з яе тоўсты пан і на міласць Бога просіць каб ён з ім паехаў да хворага сына, студэнта, каторы ўжо пры смерці. Паехалі.

Прыехаўшы Карпусь пайшоў да хворага. Глядзіць, аж цень кумы ў галаве стаіць, значыць памрэ, і кажа бацькам гэта — Але я паспрабую яго вылячыць. Прашу, вас, павярніце ложка так, каб дзе былі ногі, стала галава.

Так зрабілі. Тады Карпусь узяў за руку хворага, хворы схапіўся і адразу стаў здаровы. За гэта Карпусь дастаў многа грошай і маёнтак вельмі багаты з лесам, і тады яго кум, парабак, застаўся ў маёнтку ўпраўляючым.

Надходзіць Вялікдзень. Карпусь з сынам ідуць да крыжа на гасцінец. Толькі што прышлі, прыехала пані, кума. Пахрыстосаваліся і паехалі да яе ў госці. Ехалі доўга лесам, а пасля выехалі на вельмі прыгожую гару, там стаяў вельмі харошы палац. Ну і пашлі. Увайшлі ў палац, а там вельмі многа гасцей. Выпіваюць, спеў, музыка, размаітых калібраў. Вядзе кума іх і ўсё знаёміць з усімі: — То мой кум і хрэснік. Пасля стала частаваць!

Па пачастунку Веніяміна аставіла пры харошых няньках, а да Карпуся кажа: Ідзем, кумок, я табе пакажу свае багацце і скажу хто я такая. І пайшлі вялікім карыдорам. Ішлі ўсё нізам, аж прышлі да дзвярэй. Там стаяў па правай старане ангел, а па левай чорт. Ангел пакланіўся і адкрыў дзверы. Як увайшлі, то Карпусь убачыў вельмі вялікую залу і ў ёй гарэлі свечкі. Адныя гарэлі вельмі прыгожа, а другія дагаралі.

— Што гэта значыць? — пытае Карпусь.

— Гэта жыццё людзей — адказуе кума.

— Можа і я тут запісаны? — пытае Карпусь.

— Так, — адказуе яна.

— То пакажыце, кумка, маю свечку.

— Вось яна!

Глядзіць Карпусь, што свечка дагарае, і пытае, што будзе, як яна дагарыць?

— Тады памрэш — кажа кума.

— А гэта чыя да палавіны гарыць? — дапытываецца Карпусь.

— А гэта студэнта таго, ў якога ты ложка варочаў, каб мяне абмануць. То за тое ён будзе жыць, а ты на яго месца памрэш.

Вярнуўшыся да свайго палаца, бачыць Карпусь, што там вялікае зборышча гасцей. Вельмі яго чакалі.

— А вось і Карп Панцялімонавіч — ўсе заенчылі.

Пабыўшы трохі з гасцямі Карпусь пачуў сябе хворым, пайшоў у свой пакой і зараз-жа там сканаў.

Расказаў СЦЯПАН ЗІНЕВІЧ (86 гадоў)
гміна Новая Воля

